

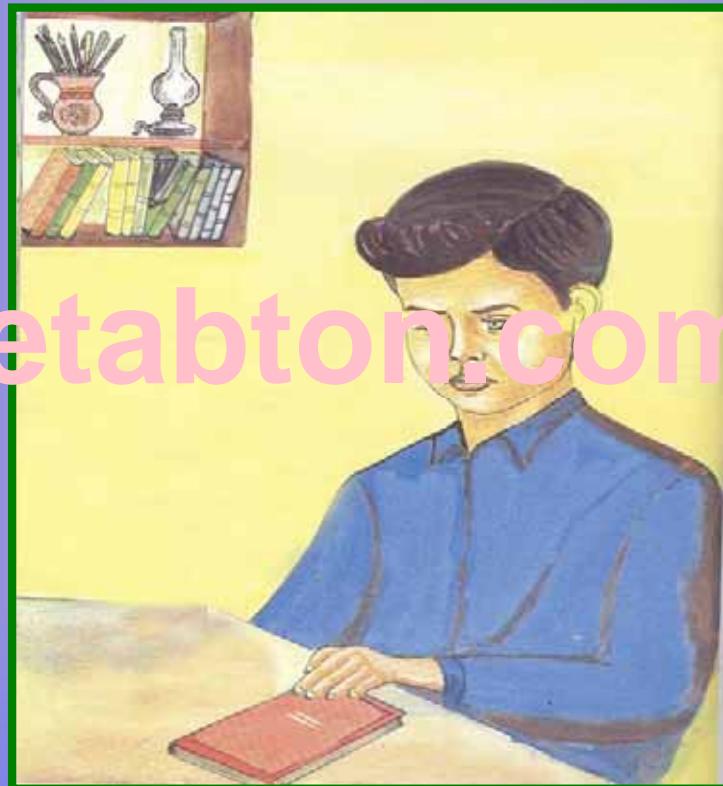

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د شوونکو د روزني
او د ساینس د مرکز معینت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولکی

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

درسي کتابونه د پوهنې په وزارت پوري اړه لوړ
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په ګلکه منع
ده. له سر غرونوکو سره قانوني چلن کېږي.

د پوهنې وزارت

د تعليمي نصاب، د بنوونکو د روزنې

او د ساینس د مرکز معینیت

د تعليمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

څلورم ټولکی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

الف

د کتاب د تأليف، خبرني او تدقیق کمېتې

ليکوالان:

۱. د سرمۇل甫 مرستيال امين الله نژند د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړي.
۲. مؤلف عبدالظاهر ګلستانی د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف رئيس.

تايد او مطالعه:

ملي شورا

- دولسي او مشرانو جو ګو د ديني چارو، پوهنۍ او لوړو زده کړو د کميسیونونو غړي.

د خبرني او تدقیق کمېتې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژب او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکادمی:

- سر خبرونکي عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکادمۍ د ژب او ادبیاتو د موکر رئيس.

د پوهنې وزارت:

۱. ډاکټر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعليمي نصاب د پراختا او درسي کتابونو د تاليف ریاست علمي غړي.
۲. الحاج عبدالاحد غزنيوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکي.
۳. د سرمۇل甫 مرستيال سید محمود کارگر د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.
۴. د مؤلف مرستياله فروزان خاموش د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړي.
۵. د مؤلف مرستيال محمد عزيز تحريک د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف ریاست د پښتو دیپارتمنت آمر.
۶. د مؤلف مرستيال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تاليف ریاست دیپارتمنت غړي.

انځور ګران: نفيسه پولپزې او محمد غالب الله يار.

د محتوياتو، ديني، فرهنگي او سیاسي بروخو د خبرنې او کره کتبې کمېتې:

- دوکتور محمد یوسف نیازی د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد اصف ننګ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئيس.

خبرنې او تدقیق د خارنې کمېته:

- دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهنې وزارت د تعليمي نصاب، د بنوونکو د روزنې او د ساینس مرکزمعین.
- د کمېتې رئيس

محمد صديق پتنم د پوهنې وزارت تدریسي مرستيال.

د سرمۇل甫 مرستيال عبدالظاهر ګلستانی د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تأليف رئيس.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا عزت د هر افغان دی	دا وطن افغانستان دی
هه بچي بي قهرمان دی	کور د سولي کور د توري
د بلوڅو د ازبکو	دا وطن د ټولو کور دی
د ترکمنو د تاجکو	د پښتون او هزاره وو
پامېريان، نورستانيان	ورسره عرب، گوجر دی
هم ايماق، هم پشه يان	براھوي دي، قزلباش دي
لکه لمړ پر شنه آسمان	دا هيرواد به تل څلپري
لکه زړه وي جاوايدان	په سينه کې د آسيا به
وايو الله اکبر وايو الله اکبر	نوم د حق مودي رهبر

بسم الله الرحمن الرحيم

**د پوهنې د وزیر پېغام
گرانو استادانو، بنوونکو او زده کوونکو،**

بنوونه او روزنه د هر هپواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د بنوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. خرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البتہ نه بشایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدي ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټوري موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتدونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونې هم د خپلولونو او زامنو په باکیفیته بنوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هپواد ته بشې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زمود گران استادان او بنوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستړه دنده او دروند مسئولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کابوی چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سېپڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستۍ د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د خرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هپواد له ټولو علمي شخصیتونو، د بنوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو خخه هیله لرم چې د خپلولونو او رغنده وړاندیزونو له لارې زمود له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا بهه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو خخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هپوادونو خخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، منه او درناوي کوم.
ومن الله التوفيق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

د کتاب لر لیک

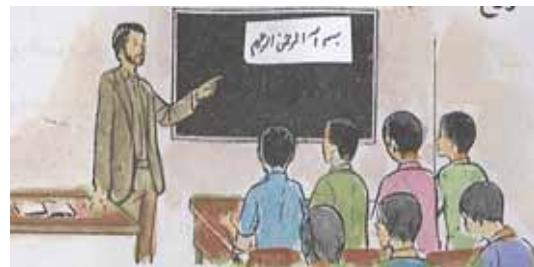
مخ	عنوانونه	مخ	عنوانونه
۲۸	د پبرو سکاره	۱	خلورم ټولگي ته بنه راغلاست
۳۰	د تمباکو زیانونه	۳	نعمت
۳۲	نوکانو ته پاملرنه	۵	د علم زده کړه
۳۴	حضرت عمر فاروق(رض)	۷	انسان
۳۶	ګلان	۹	بې پروایي
۳۸	د مېوو د پوتکو د بې ئایه اچونې زیانونه	۱۱	ملالۍ
۴۰	راپيو	۱۴	کيسه
۴۲	د ژرندو ډولونه	۱۶	د لمرازښت
۴۴	کاغذ او ګتې بې	۱۸	اوېن خبرې کوي
۴۶	د لوپانو خبرې	۲۰	بحري حیوانات
۴۸	سپینه ادي	۲۲	میرویس نیکه
۵۰	جرګه	۲۴	د کور پاک ساتل
۵۲	کیسي	۲۶	د ځنکلونو ګتې

مخ	عنوانونه
۸۵	وزر ماتی مرغه
۸۷	د زغم بنيگنې
۸۹	د ناروغرى ليک
۹۱	د اړتیا ليک
۹۳	څه چې وايې هغه به اوري
۹۵	افغانستان
۹۷	عام نوم
۹۹	کلیوالی ژوند
۱۰۱	بشری ټولنه
۱۰۳	ضمیر
۱۰۵	صفت
۱۰۷	مبتدا او خبر
۱۰۹	بې زحمته راحت نشه
۱۱۱	عدد

مخ	عنوانونه
۵۶	د پلونو ارزښت
۵۸	د بخار ماشین
۶۰	احمد شاه بابا
۶۲	خواوه شیان
۶۴	زموږ ورځنې خواره
۶۶	ربنتیا ویل
۶۸	سخاوت
۷۰	د مور خدمت
۷۲	نوم
۷۴	د چاپ صنعت
۷۷	د مفرد او جمع نوم
۵۴	همت
۷۹	نيکي کول
۸۱	متلونه
۸۳	د نوم ډولونه (خاص نوم)

لومړۍ لوست

څلورم تولګي ته بنه را غلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي د کتابونود ساتلو ورتيا پيدا او په دي و پوهېږي چې د لوستلواو ليکلوا خخه مخکي د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږد برياليتوب سبب گرځي.

پونښنې:

- ﴿ کله چې په تولګي کې غواړو په لوست پیل و کړو خه بايد ووايو؟ ﴾
- ﴿ که غواړئ چې کتابونه موژر زاره نه شي نو خه بايد وکړئ؟ ﴾

د تولګي د پیل لومړۍ ورڅو. زده کوونکي په وارهريو تولګي ته نتوتل او دسلام په اچولوسره په خپلوا خایونو کېناستل. د روغبر خخه وروسته بنوونکي داسي وویل: گرانو زده کوونکو! څلورم تولګي ته بنه راغلاست، خوشحاله یم چې سې کال هم تاسي په خپله زده کړه کې زيار او کوښښ و کړئ ترڅو بريالي شيء. بیاې له دوی خخه هيله وکړه چې تختې ته و ګوري. تولو تختې ته وکتل. بنوونکي پونښنې و کړه چې د تختې په مخ خه ليکل شوي دي؟

زلمي لاس پورته کړ او ويې ويل: (بسم الله الرحمن الرحيم) ليکل شوي دي بنوونکي وویل چې د بربنه، او خپلو خبرو ته يې داسي دوام ورکړ. خوبرو زده کوونکو! تاسي پوهېږئ چې موږ د خپلو کارونو لکه د درسونو لوستل، ليکل، ډوډي خورل او داسي نور کارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پیل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پیل کولو لومړۍ ورڅو، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پیل کوو. هيله ده چې لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړي په بنه توګه ترسه کړو. وروسته يې د پښتود څلورم تولګي کتابونه چې نوي چاپ

شوی وو دوی ته وو یشل او ویې ویل: یوه خبره مو هېرە نشي هغە داچىپ خپل
كتابونه بنه وساتىء چى خىرى او ژر زارە نە شى.

بیوونکی، ته لارښوونه:

- ۰ نسونکی دی لومری دبسم الله الرحمن الرحيم د گتیو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوي دي وهخوي چې دلوست لوستل، ډودی خورې اodusی نوربئه کارونه دبسم الله الرحمن الرحيم په ويلو باندي پيل کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دی متن په لور آواز ولولی.

۲. زده کوونکی دې له یوبل سره د بسم الله الرحمن الرحيم د گتیو په هکله خبرې و کړي او بیا دې هر زده کوونکی د تولګي مخې ته راشی او د بسم الله الرحمن الرحيم د گتیو په هکله دې لنډې خبرې و کړي.

۳. زده کوونکی دې لاندې لغتونه په خپلوكتابچوکې په لنډو جملوسره وکاروي.
زيار(کوبنښن)، پیل (شروع)

۴۰. په لاندې جملو کې تشن ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړی؟
د تولنګي د پیل ..... وه.

..... زده کوونکی په وار هر یو تولگی ته

بنوونکي پوبنتنه و کره چي د تختي په مخ خه ..... دی ؟

تولوپه يو غې ھواب ورکەر، چې ..... لىكىل شوي دى؟

ارزونه:

زدہ کوونکی متن لوتھلی شی؟

دلوقت په مطلب پوه شول؟

نوی کلمی یبی په جملوکی و کارولی؟

زده کوونکی پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډودۍ خورلوا خخه مخکې او دا سې نور
کارونه د بسم الله الرحمن الرحيم په ويلو سره ډېر شواب لري او بریال التوب مو په برخه کيوري.

کورنی دندہ:

زدہ کوونکی دی په خپلو کتابچو کی د لوست مطلب په خوکر بنو کی ولیکی.

دوهم لوست

نعت

موخه: دیغمرستاینه او ددغه نظم سم لوستل او دنویو
کلمویه معنا پوهبدل دی.

پونتنی:

- ﴿ دحضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله خه پوهیبئ؟ خبری پری و کری. ﴾
- ﴿ خه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیری؟ ﴾

پیداکړي به خدای نه وه دا دنيا	که صورت د محمد نه واي پیدا
محمد دی تمام جهان پیشوا	کل جهان د محمد په نوم پیدا شو
نه شته پس له محمده انبیا	نبوت پرمحمد باندې تمام شو
په معنا کې اولین دی ترهر چا	که صورت یې آخرین دی پیدا شوی
محمد دی درندو دلاس عصا	محمد د ګمراهانوره نما دی
گنه نه شته په جهان بله رنها	که رناده پیروي د محمد ده
محمد دی هر دردمن لره دوا	محمد د بېچاره و چاره ګردی
خدای یې مه گنه بېشکه چې بنده دی	
نوري یې گل واړه صفات دی په ربستیا	

رحمان بابا

بنوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دې دنعت متن په لور آواز ولولي.
- بنوونکي دې دنعت مطلب په نتروا پوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار د متن لوستل شوي برخه، د کتاب له مخي په مناسب آواز ولولي.
۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.
۳. د لاتدي لغتونو معنا دي له چوکات خخه پيدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې وليکي.

پیشوا	_____
نبوت	_____
انبیا	_____
عرش	_____
کرسی	_____
فاسق	_____
پارسا	_____

ارزونه:

- زده کوونکي شعر سم لوستلي شي؟
- دنعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دنعت مطلب نورو ته ويلی شي؟
- دنويولغتونو په معنا پوه شول؟

کورني دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

درېم لوست د علم زده کړه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د علم او پوهې د زده کړي په ارزښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پونتنې:

- ﴿ موږ ولې د علم زده کړه کوو؟ ﴾
- ﴿ تاسوده غو خلکوچې علم او پوهنه يې زده کړي وي او د بې علمه خلکو تر منځ کوم توپیر کولی شي؟ ﴾
- ﴿ تاسي ابوریحان پېژنۍ؟ هغه خوک و؟ ﴾

يوسپين بيرى سړۍ د مرګ په حال په بستره کې پروت و. يوه ورځ د د یو هوبنیار او عالم ملګری دده پونتنې ته ورغی ناروغ سړۍ خپل ملګری ته وویل، د هغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا خخه کوم معلومات غونبستی وو؟ هغه ملګری ورته وویل: ته خواوس سخت ناروغ يې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو د دې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شي نه وي.

د ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مړشم نه چې ناپوه او بل تانه دي او ریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلی دي «(د علم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده...)»

دا سپین بيرى ابوریحان البیرونی و چې دې علمي آثارله ده خخه را پاتې او نومونه يې دادی: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

درمل پېژندل دملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنري په زياتو برخو کې ورڅخه خلک ګته اخلي. دانوميالی پوه دژوند ترپاڼۍ پوري دپوهې په زده کړه بوخت و.

ښوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دې دلوست عنوان په تخته ولیکي.
- بنوونکي دې متن ولولي، د علم د زده کړي په ارزښت او ګټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بيا دې ده ګروپ خخه یو تن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې جملو تشنځایونه دې د چوکات په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دابه بهتره وي چې ..... مرېشم.

له خپل ملګري خخه یې ..... وکړه.

ددې موضوع ..... به تاته خه ضروري شی نه وي.

د علم زده کړه پرمسلمان له زانګو خخه ترگوره فرض.....

داسپین بېرى ..... دې.

چې ډېر علمي آثارله د خخه ..... دې.

پوه، جور، ۵۵،
نایپوه، درمل، ابوریحان
البیرونی
ناروغ، پونښنه،
را پاتې

۳. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

جور، روغ، علم، پوهه

۴. پونښني:

﴿ ابوریحان البیرونی له خپل ملګري خخه دخه شي پونښنه وکړه او هغه خه ورته وویل ؟ ﴾

﴿ محمد (صلی الله علیہ وسلم) د علم د زده کړي په هکله خه فرمایلی دې ؟ ﴾

﴿ د ابوریحان البیرونی خخه کوم علمي آثار را پاتې دې؟ نومونه یې واخلئ ؟ ﴾

ارزونه:

﴿ زده کوونکي متن سلم لوستلى شي ؟ ﴾

﴿ دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولى شي ؟ ﴾

﴿ زده کوونکي دعلم د زده کړي په ارزښت وپوهبدل ؟ ﴾

کورنى دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملو کې وکاروی.
علم، آثار، ناروغ، زده کړه.

خلورم لوست انسان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د انسان دارزشت او اهمیت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پونتنی:

- ﴿ آيا ويلى شئ چې د انسان او حيوان ترمنځ خه توپيردي؟
- ﴿ انسان د خه شې په واسطه لوستل او لیکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله)، انسان د یو عقل لرونکي موجود په توګه پیدا کړي دي.
انسان د عقل او فکر په واسطه کولي شي لوستل او لیکل زده کړي، پوهه او
معلومات تراسه کړي، ئکه نو موږ وايو چې انسان یو داسي موجود دی چې عقل،
فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله)، انسان په ډېر نېک بنايسته صورت او
جورښت سره پیدا کړي دي.

عقل او فکر انسان ته پر نورو خارويو او ژويو فضيلت ور په برخه کوي. عقل د
انسان د پرمختګ سبب گرځي. انسان کولي شي چې د نورو خارويو په خبر خواره
و خوري، او حرکت و کړي خود عقل او فکر په واسطه د انسان او حيوان ترمنځ
توپيرونه موجود دي.

- ﴿ آيا انسان کولي شي چې د هوسي، آس، پرانګ په خبر چابک و ټغلې؟
- ﴿ آيا انسان کولي شي چې د کب په شان تراوبو لاندې ژوند و کړي؟
- ﴿ آيا انسان کولي شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پونتنو ټوابونه روبانه دې چې انسان دغه کارونه نه شي کولي، خو وي
کړاي شول چې موږ، الوتكه او داسي نور شيان جور کړي چې تر هوسي، آس او
پرانګ ګرندي وي.

انسان و کولي شول چې کښتی جوره کړي چې په سمندر کې حرکت و کړي پس
دا ټول شيان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د بنيګنو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندي کړي.
- لغتونه دې پر تخته ولیکي او معنا دې کړي.

دزده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې متن ولولي.
- زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله یو د بل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر گروپ یو تن د انسان او حیوان د توپیر په هکله نوروته خپل معلومات وړاندي کړي.
- زده کوونکي دې په خپلوكتابچو کې د انسان او حیوان د توپیر په هکله خو جملې ولیکي.
- لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

خارویو: حیواناتو

ذکاوټ: هوښيارتيا

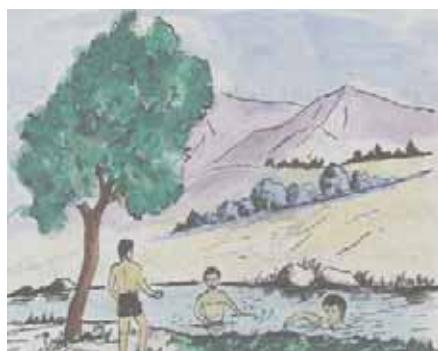
فضیلت: اوچتوالۍ، بهترۍ

ارزوونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
- د متن د مطلب په هکله خبرې کولى شي؟
- د انسان او حیوان د توپیر په هکله جملې ليکلې شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوكتابچو کې د انسان د پوهې په باره کې خو کربنې ولیکي.

پنځم لوست بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي خخه د ئان ژغورلو په بنیګنهو باندې پوهشي.

پونستني:

- ﴿ ستاسو په فکر دلامبو و هلو له پاره باید له خه ډول او بو خخه کار واخلو؟
- ﴿ که چېږي سړۍ په چتيلو او بوکې ولامبې خه به پښن شي؟

اجمل یوبې پرواهلك و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځایو نولکه ډنډ او ويالوکې لامبو و هله. یوه ورڅه چې دی له بنوونځي خخه رخصت شواو په کورکې يې ډوډي و خوره بیاد لوبو له پاره د باندي ووت. د اجمل کورته نېږدي یوه لویه وياله روانيه وه دغه وياله چې د کليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه د کلي او سېدونکو به د مېوو پو تکي او خەللى او را چولي. له دې کبله د دغې ويالي او به ډېږي چتيلې او نا پاکه وي. د کلي هلکانو به پکي لامبل. اجمل پرته له دې چې د دغو ناپاکو او چتيلو او بو زيان ته پاملنې و کړي خپل کالي يې واپستل او په لامبو و هلوې پیل و کړي. خو شېبې وروسته بیا انځر ګل او بادام ګل چې د اجمل ټولګيواں وو په لاره تېرېدل گوري چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام ګل خپل ملګري انځر ګل ته وویل: اجمل ته و ګوره چې په چتيلو او ناولو او بوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبو و هل رو غتیاته ډېر زيان رسوي او د خطر سره يې مخامنځ کوي. هغوي دواره ډېر خواشيني او خپه شول. خو ځانونه يې اجمل ته ونه بنودل. کله چې اجمل دلامبو و هلو خخه خلاص شوا او کورته ولاروند شې په ورباندي سخته تبه راغله. ټوله شپه يې د ناروغۍ له کبله په وينه تېره کړه. مور او پلار او د کورنۍ نور غړي يې ډېر خپه وو.

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلوا او د درملنې لاندي يې ونيو. د زيات کراوله گاللو
څخه څورځي وروسته روغ شو ټولګيووال يې چې د هغه له ناروغری څخه خبر شول
د اجمل د ليدوله پاره کورته ورغلل. هغه ډېرنګرکشوي و وربېنميں او نور
ټولګيووالو يې وروسته له روغېرڅخه هغه ته وویل: وروره! دا ناروغری ستادبې
پرواړي، اونا پوهې پایله ده. موږ او تاسو ته بسوونکي ويلی و چې هېڅکله په ناولو
اوبوکې مه لامبي چې د ناروغری لامل ګرځي. اجمل چې دا خبرې او رېدې له ئان
سره يې ژمنه و کړه چې ببابه هېڅکله په چتيلو او نا پاكو او بوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښونه:

- متن په لور آواز ولولى!
- دلوست د مطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. متن دي په ګروپونوکې په لور آواز ولولى.
  ٢. د متن مطلب دي د کيسې په توګه د هر ګروپ یو تن په خپله ژبه نورو ټولګيوالو ته وواي.
  ٣. د لاندي کلمو متضاد شکل پیدا کړئ او د کلمو ترڅنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکي.
- نپاکو: پاكو   نېډۍ: -----
روغتیا: -----   د باندې: -----
خواشینې: -----   زیان: -----

ارزونه:

آيا زده کوونکي متن لوستلي شي؟

آيا دوي د متن په مطلب پوه شول؟

زده کوونکي دلوست مطلب د کيسې په توګه خپلو ټولګيوالو ته وليکي شي؟

د ورکړل شويو کلمو ضد يې پیدا کړاي شو؟

کورني دنده:

لاندي کلمې په خپلو کتابچو کې په جملوکې وکاروی!

ناولو او بواو - خڅلې - روغتیا - وياله - ډنډ

شپږم لوست

ملالى

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلى شي، وليکلى شي، ملالى، و پېژنې او په متن کې لنډي، په نښه کړي.

پوبنتنى:

﴿ اياتاسي ده بواس د ملي قهرمانو بسحود خو تنو نومونه اخيستى شي؟
﴾ څه فکرکوي چې ملالى، خوک ده؟

یوه ورځ د تاریخ بسوونکي په ټولګي کې د خو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نو مونه یې په تخته ليکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ او له بسوونکي خخه یې وغوبنتل چې د ملالى په اړه معلومات و راندي کړي. بسوونکي و ويل: ګرانو زده کوونکو! ملالى، زموږ ده بواس يوه ملي نامتواو زړه وره مېرمن وه. کله چې انگريزانو زموږ په ه بواس یرغل وکړ او غوبنتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان ه بواس پاله افغانان د انگريزانو ددې موخي نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره را غونډه شول او د مقابلي تيارۍ یې و نیو. انگريزان کله چې د میوند دبنتې ته را ورسيدل نو په نويو وسلو باندي سمبال و خوزموږ د ه بواس زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شيانو لکه یوم، تبرونو او داسي نور، په لاس د میوند دبنتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوږو چښې او کاري زونه د بمنانو نیولي وو. افغانان د خپلې خاورې د آزادې له پاره په ډېر زړه و رتوب جنګېدل. نژدي و چې له

ماتې سره مخامنځ شي. په دې وخت کې ملالۍ بيرغپه لاس کې د خپلوبه بواس پالو افغانانو
ترمنځ د دبمن په لور روانه شوه او په لور آوازې داسي وویل:
که په میوند کې شهید نه شوې
خدا یبو لایه بې تنګی له دې ساتینه
ددې غړپه اور بدوسره د افغانانو احساسات را پار بدلو او په دبمن یې خونې
یرغل وکړ. هغوي یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- نوی لغتونه دې په تخته ولیکي او معنادي کړي.
- دمالۍ په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډي دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

1. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولو لي.
2. لاندي لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروی!
اتلانو - قهرمانانو
یرغل - حمله
چمتو - تیار
ډګر - میدان
3. په خپلوكتابچو کې ولیکي چې لاندي لندې چا او د خه له پاره ويلى ده?
که په میوند کې شهید نه شوې
خدا یبو لایه بې تنګی له دې ساتینه

٤. پونستني:

- ﴿ انگريزانو د خه له پاره زموږ په هېواد يرغل و کړ؟ ﴾
- ﴿ مېرمن ملالۍ په کوم و خت کې بېرغ په لاس کې و نيو؟ او ولې يې ونيو؟ ﴾
- ﴿ ملالۍ کومه لنډي په لور آواز ويلى وه او ولې يې ويلې وه؟ ﴾

٥. لاندې نيمګړي جملې په خپلوكتابچو کې بشپړي کړئ!

ملالۍ زموږ د هېواد ملي او زړه وره وه.
هغه وخت چې زموږ په هېواد يرغل وکړ.
غوبنټل يې چې زموږ خپلواک هېواد.
سره له دې چې د بمن په نيو سمبال و.
افغانان د خپلې خاورې د له پاره په ډېر زړه ورتوپ.
په دې وخت کې ملالۍ بېرغ په کې د خپلوهېواد پالو افغانانو ترمنځ د بمن په لور شوه.

اړزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن لو ستلې شي؟ ﴾
- ﴿ د ملالۍ په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ويلى شي؟ ﴾
- ﴿ نوي لغتونه په جملوکې کارولې شي؟ ﴾
- ﴿ لوستل شوي لنډي يې په ياد زده کړه؟ مطلب يې په نړ اړولې شي؟ ﴾
- ﴿ نيمګړي جملې يې په مناسبو کلمو سره بشپړي کړي؟ ﴾

کورني دنده:

لاندې کلمې په لنډ و جملوکې و کارولې!

ملالۍ - افغانان - انگريزان - مېوند

اووم لوست

کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ويې ليکي، د کيسې په مطلب پوه او مترادفعې کلمې په متن کې په گوته کړي.

پوبنتنې:

- ﴿ د کدو او چارمغز (غوز) د توپیر په هکله خوک خبرې کولې شي؟ ﴾
- ﴿ آيا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده وي خپلو تولکیوالو ته يې وواي؟ ﴾

يوه ورڅي د غنمو پنډه په شاکړي و، چې ډېرسټري شو نو ډچارمغز دونې لاندې يې دمه وکړه او پنډه يې په خپله خواکې کېښود. ډچارمغز د وني ترڅنګه يو پتې و په دې بن کې د کدو يو بوټي و چې ډېرسټي کدو يې نیولۍ و. سړي چې په بوټي کې کدو او په ونه کې د ډچارمغز دانې ولیدلې نو ويې ويل: عجیبه دا ده چې هغه وروکې بوټي دومره غټ کدو او دې لويې ونې دومره کوچني ډچارمغز نیولۍ دي. پکار خوداوه چې ډچارمغز د کوچني بوټي او کدو دلويې ونې حاصل واي. له دې وروسته يې سرې په خپله امسا کېښود چې دمه و کړي. ناخاپه په دې وخت کې يې په سرې یوشی راولوید. ګوري چې دا ډچارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شو او ځان سره يې وویل: الحمد لله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خوبه يې را ايستلي واي!

بسوونکي ته لارنسونه:

- کيسه په لور آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته ولیکه! له زده کوونکو خخه وغواره چې د کلمو خخه په خپله جملې جوري کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته حېر شه چې کربنه ورلاندي اېستل شوې. له زده کوونکو خخه دهري کلمې مترادفعه شکل پونښنه وکړه!
- د کيسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
۲. زده کوونکي دي په خپلو ګرو پونکو د کيسې په مطلب خبرې وکړي بیادې ده ګروب یوکس د کيسې مطلب په خپله ژبه ووایي.
۳. په متن کې مترادفعې کلمې پیداکړئ او د هغه هم معنا په خپلو کتابچوکې ولیکئ.
۴. پونښنې:

﴿ يوه ورڅي سپري چې د غنموم پنډي په شا و د چار مغزد ونې لاندې خه کول؟ ﴾
﴿ د چار مغز ترڅنګه بې د خه شي پتني ولید؟ ﴾
﴿ سپري د چار مغز او د کدو په هکله له ئان سره خه وویل؟ ﴾

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي کيسه سمه لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ د کيسې په مطلب پوه شول؟ ﴾
- ﴿ نومورې کيسه په خپله ژبه نورو ته ويلى شي؟ ﴾
- ﴿ په لوستل شوي متن کې بې مترادفعې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا بنې بې ولیکلې؟ ﴾

کورنۍ دنده:

لوستل شوي کيسه په ياد زده کړئ او خپلو خویندو او ورونو ته بې ووایي!

اتم لوست دلمرارزبنت

موخه: دلمر په ارزبنت پوهېدل او د لمر
څخه په ژوند کې ګته اخيستل دي.

پوبنستني:

﴿ ۱﴾ څه فکر کوئ چې دلمر څخه څه ګتې اخلو؟
﴿ ۲﴾ که چېږي دلمرنا او تودو خه حمکې ته را ونه رسیېري، څه پېښېري؟

لمر نه يوازي د رينا او تودو خې سر چينه ده، بلکې د خارويو، الوتونکو، غلو،
سبو، مېبو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېرارزبنت لري.

که دلمر رينا او تو دو خه حمکې ته را ونه رسیېري. نو انسانان، خاروي، الوتونکي
اوښاتات مري. دمثال په توګه دلمرد رينا او تودو خې دشتوالي په صورت کې غلي،
مېوي، سابه او نور بوتې زرغونېري. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهېږو چې
دانسانانو خواره له سبو، غلو، مېبو، غونسو، شيدو، هګيو، کوچوا او داسي
نورو څخه لاس ته رائي. که چېږي بوتې زرغون نه شي اوسمه وده ونکړي ده ګه
څخه حاصل نشوا خيستلى.

سرېپره پردي دلمر په تودو خه ئينې ميكروبونه له منځه ئېي. همدا راز نن ورخ
زيات شمېر پر مختللي هېواد ونه د او بوا او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له
تودو خې څخه ګته اخلي او هم بريښنا ورڅخه په لاس راوري.

بسوونکي ته لارښونه:

- بسوونکي دې دمتن عنوان په تخته ولیکي او متن دې په لور آواز ولولي.
- بسوونکي دې دلمر د ګټيو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوي ګلمې دې د تختې په مخ ولیکي او معنادي کړي.
- بسوونکي دې د لوست خو ګلمې په تخته ولیکي. زده کوونکي دې وار په وار تختې ته را وغواړي. چې د یوې ګلمې مترادفه بنې د ګلمې ترڅنګه ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې یو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اواري کړي.
۲. زده کوونکي دې په خپلو ګر وپونوکي دلاندي ګلمو مترادف شکل له چوکاتې خخه پیدا او بیا دې د ګلمو ترڅنګ په خپلو کتابچوکې ولیکي.

شین، منبع، حرارت	.....	سرچينه ..... بریښنا .....
	.....	زرغون ..... تودوځه .....

۳. خوزده کوونکي دې دلمر د ګټيو په هکله یوه یوه جمله ووايې او بسوونکي دې په تخته ولیکي.
۴. دلاندي ګملو د تشو ئایونو ګلمې په خپلو کتابچوکې ولیکي
لمرنه یو ازي د چې درنما او سرچينه ده، بلکې د خارویو، الوتونکو، غلو، سبو، مېبو، او
په ژوندانه کې هم د پره ګتیه لري.

هدا راز نن ورځ زیات شمېر پرمختللي داوبو او دخونو د ګرمولو له پاره د له
تودوځې خخه ګتیه اخلي او هم ورځخه په لاس را وړي.

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکو دلمرد ارزښت او ګټيو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي دلوست متن سم لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي د ګلمو مترادف ګلمې پېژنې؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکو د ګملو تشن ئایونه په مناسبو ګلمو سره ډک کړل؟ ﴾

کورني دنده:

لاندي ګلمې په لنډه و ګملوکې وکا روئ او په خپلو کتابچوکې یې ولیکي!
لمر - تودوځه - بریښنا - روغتیا

نهم لوست اوین خبری کوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د اوین د کيسې په ادبی بنه او د اوین زور باندي د زده کوونکو پوهول دي.

پونستني:

- ﴿ اوین موليدلى دى ويلى شئ چې اوین خه ڏول خاروى دى؟
﴾ د اوین په اړوند مو کومه کيسه اور پدلې ده؟

ما چې وينئ کولي شم ډېره موده په صحرا او د بنتو کې مزل و کرم، بې له دې چې او به و خبم او يا خواره و خورم. کله چې په بېديا او د بنتو کې توند باد ولکيږي او له ځانه سره دورې په هوا پورته کري. بيا نو هېڅوک نه شي کولي چې ددغه باد په وړاندی ځان ټينګ کري او په لار ولار شي. خوزه کولي شم چې ددي باد او دوره و ترمنځ خپل تګ ته دواام ور کرم. بسايي پونستنه و کړئ چې ځنګه کولي شم ډېره موده بې له ځنبلو او خورلو خخه مزل و کرم؟ تاسي زما شاته پام و کړئ! یوه راوتلي برخه وينئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدي ځاي کې یوه اندازه واژده ده. کله چې زه خواره و نه خورم، بدنه مې له دې واژدو خخه ګته اخلي او پياورۍ کېږي. څرنګه چې لې خولي کيږم نو له همدي امله لړتې کېږم. او بله دا چې زما د پښو تلي پلنې او نرمې دې چې په خاورو کې نه ډوبېږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې او ګن بانه لرم، که چېږي یوه سترګه و تړم بيا هم کولي شم چې ووينم او په لاره لار شم. زه کولي شم چې خپله پزه بنده کرم له همدي امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوره زما سترګو او پزې ته نه نوئي او سپوه شوئ چې لوی خدائی (جل جلاله) زه خه ڏول پیدا کړي يم؟

بنوونکی ته لاربنوونه:

- بنوونکی دې زده کوونکو ته متن په لور آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رنا واچوي.
- بنوونکی دې له متن خخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

1. متن دې خو زده کوونکی په وار سره په لور آواز ولولي.
  2. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره خو جملې جوړې کړئ!
(د پره موده (د پروخت) پلې (پیاده) پیاوړی (قوی) زغملى شم (تپرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلي برخې ته وايې.
  3. پوبنتني:
    - په کيسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه ګتیه بیانوی?
    - د خپلو خولو او اوږو په اړوند خه وايې?
    - ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوبېږي?
    - ولې اوښ کولی شي د توند باد او توبان په وخت کې تګ ته دوام ورکولی شي؟
  4. لاندې تشن ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.
ما چې وينئ ... شم د پره موده په صحراء او د بنسټو کې مزل وکړم.
ښایي پوبنتنه وکړئ چې خنګه کولی شم د پره موده بې له ... خخه مزل وکړم?
تاسي زما _____ ته پام وکړئ!
یوه راوتلي برخه _____.
- کله چې زه خواره ونه خورم بدن مې له دې خخه ګتیه اخلي.

ارزوونه:

- زده کوونکی متن سم لوستلی او لیکلی شي?
- د متن په مطلب پوه شول?
- د لوستل شوې کيسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي?
- له کلمو او ترکیبونو خخه یوه بشپړه جمله جوړ ولی شي?
- پوبنتنو ته تر کومه ځایه سم خوابونه ورکولی شي?

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کربنې معلومات په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

لسم لوست

بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پونستني:

- ﴿ بحري حيوانات پېژنی؟ نومونه يې واخلئ! ﴾
- ﴿ كوم حيوانات هم په او بو كې او هم په وچه ژوند كوي؟ ﴾

د ئمكى زياته برحه په او بو پونسل شوي ده. په مليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو كې ژوند كوي. له دغو ژوو خخه ئينې بيا په وچه كې هم ژوند كولي شي لكه چونگىنى، تمساح، ماران او ئينې التونكىي مرغان. همدا راز ئينې بوتىي هم شته چې د بحر په تل كې ژوند كوي. زياتره كبان او بحري تىي لرونكىي حيوانات لكه: وبل (whale) د لكى په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا گرخى را گرخى. دلامبو وھلو په وخت كې له خپلو وزرونو خخه كار اخلي، د ئينو وروكبانو د غوبنسو، هدوکو او پوستكو خخه خلك په ورئىنى ژوند كې گىته اخلي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د بحری حیواناتو د ګټو په اړه دی لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
۲. د لاندي جملو تشنخایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د Ҳمکې زیا ته برخه په او بو پونبل
په مليونونو په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

۳. لاندي جملې د متن له مخي د شميرې په ليکلوا سره ترتیب کړئ.

الف: په مليونونو حیوانات په سیندونو او دریابونو کې ژوند کوي.

ب: د Ҳمکې زیاتره برخه په او بو پونبل شوې ده.

ج: له دغوازوو خخه ئینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونګښی، تمساح، ماران او
ئینې الوتونکي مرغان.

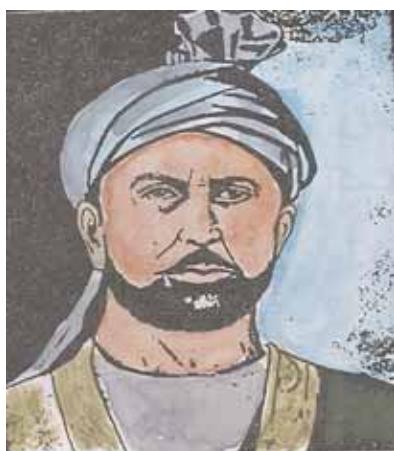
ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
- ﴿ ئینې بحری حیوانات یې و پیژندل؟
- ﴿ د بحری حیواناتو د ګټو په اړه خبرې کولی شي؟
- ﴿ د جملو تشنخایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دي په خپلو کتابچو کې د خو بحری حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دی د هغنو ګټو
په اړه خو جملې ولیکي.

یوو لسم لوست میرویس نېکه

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د میرویس نېکه پېژندل او د هغه د خدمتونو په اړه معلومات ورکول دي.

پونتنې:

- ﴿ ويلی شي چې میرویس نېکه خوک دي؟ ﴾
- ﴿ میرویس نېکه خلکو ته د خه شي بلنه ورکړه؟ ﴾

میرویس نېکه د افغانانو یو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مینه درلو ده. د خپل هبوا د دخپلواکۍ د ګټیلو په اړه یې فکر کاوه. غونبتل یې چې افغانان په یووالی سره ژوند وکړي.

کله چې هغه د حج دادا کولو له پاره بیت الله شریف ته ولار او بېرته بیا کندهار ته راستون شو نوله خلکو او مشرانو سره یې وکتل. خلکو ته یې د دخپلواکۍ د بېرته ګټیلو له پاره د پاخون بلنه ورکړه. ټولو وکړو د هغه مشري و منله.

میرویس نېکه له خپل مېړنې ولس سره یو خپل هبوا د پردوله لاس خخه خلاص کړ. د دخپلواکۍ تر ګټیلو وروسته یې د هبوا د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکو کې یې د پر پلویان پیدا کړل.

میرویس نېکه د خپلې واکمنې تر پایه د یوملي مشر په توګه کاروکړ. کله چې مړ شو خلکو په ډېر درناوی سره خاورو ته وسپاره. دده قبرد قندهار د بساري په کوکران کې دی.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې د تېر لوست پوبنتني وکړي.
- ښوونکي دې د متن لوست ولولي او نوي کلمي دې معنا او بیا دې د میرویس نېکه په هکله د زده کوونکو له سویی سره سم معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکي دې د متن د خو جملو املا زده کوونکو ته ووايې.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نېکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر ګروپ یو تن د میرویس نېکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.
۲. د لاتدي جملو تشن ځایونه د چوکات په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نېکه زموږ د هېواد او _____ واکمن و .

مور یې نومیالۍ، مېرمن _____ نومېدہ.

میرویس نېکه د افغانانو یو پوه او _____ مشرو.

نومیالۍ
نازوانا
 ملي مشر
زړه سواند

ارزوونه:

- ﴿ ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ﴿ ایا د میرویس نېکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ﴿ ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تشن ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نېکه په هکله خو کربنې ولیکې.

دولسم لوست د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنی او روغتیا ساتنی په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پونستني:

- چاپیریال خه ته وايي؟
- په يوه کورنی کې خوک ژوند کوي؟
- د کور په پاكوالي او روغتیا ساتنه کې ستاسو دنده خه شي ده؟

تول هغه شيان چې زموږ په شاو خوا کې موجود دي د چاپیریال په نوم يادېږي.
د انسان د ژوند لو مرنۍ چاپیریال د هغه خپل کور دي. هر چاته خپل کور ډېرگران
دي. کور د کورنۍ د ټولو غړو د او سېدو ګډ ځای دي. زه د خپل کور پاكوالي ته ډېره
پاملننه کوم. زما خويندي او ورونه هم د کور په پاكۍ کې پوره پاملننه کوي. د دې له پاره
چې زموږ روغتیا بنه وي او د ناروغیو مخنیوی مو کړي وي بنه به داوي چې د کور
پاكوالي ته ډېره پاملننه وکړو.

په حدیث شریف کې راغلي دي (پاكوالى د ايمان يوه برخه ده) د دې له پاره چې
بدن مو روغ وي په کار ده چې د خپل کور د شاو خوا چاپيریال د پاک ساتلو له پاره
لاندې تکي په پام کې ونيسو:

۱. کوپوتنه بايد پاکه هوا او د لمرننا ورسېږي.
۲. د کور انګړ بايد پاک او سوتره وساتو.
۳. خڅلې او د مېوو پوتكې بايد په تاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځایه
غور حولو څخه يې ۴۴ وکړو.
۴. ماشومان بايد د آسي رو بدې شي چې د ټئي (بیت الخلا) له راتګ څخه
وروسته خپل لاسونه په صابون او پاكو او بو و مینځي.
۵. څاروي او کورنۍ مرغان بايد له کور څخه لېږي په يوه تاکلي ځای کې و ساتل شي.
۶. د اغوستلو کالې، کمپلې شړۍ، بېستنې، رو جايي ګانې، توشكې، د کور
پرشونه بايد پاک او سوتره وساتل شي او په هره اوښي کې يې لېږتلې يو
څلې د لمر تو دوخيې ته واچوو تر خو مېکرو بونه يې له منځه لارشي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دي خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي متن په لور آواز ولولي او په وار سره دي د لوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. لاندي نيمګوري جملې په خپلو کتابچو کې بشپړي کړئ.

تول هغه شيان چې زمود په شاوخوا کې موجود دي د په نوم يادېږي.

د انسان د ژوند لوړنۍ چاپيریال د هغه خپل دی.

کور د کورنۍ دغرو د خای دی.

زه د خپل کور پاکوالی ته ډېرہ کوم

پاکوالی د یوه برخه ډه.

۳. پونستني:

﴿ کور او کوتو ته پاکه هوا او د لم رنا خه گته له لري؟ ﴾

﴿ خخلې او د مېرو پوتيکي په کوم خای کې واچول شي او ولې؟ ﴾

﴿ ماشومان او لویان له تېي خخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو او بو مینځي؟ ﴾

﴿ خاروي او کورنۍ مرغان د خه له پاره د کوتو خخه لېږي ساتل کېږي؟ ﴾

﴿ موږ خپل توشكونه او کالي ولې لم ته اچوو؟ ﴾

ارزوونه:

﴿ زده کوونکي متن لوستلى شي؟ ﴾

﴿ د متن په مطلب پوه او خبرې پري کولى شي؟ ﴾

﴿ زده کوونکو نيمګوري جملې په مناسبو کلمو سره بشپړي کړاي شوې؟ ﴾

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دي په خپلو کتابچو کې د پاکوالی د ګټو په هکله خو جملې ولیکي.

دیار لسم لوست د ځنګلونو ګتې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ځنګلونو د ګټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنګلونو ته پاملننه ده.

پوبتني:

- آيا ويلی شئ چې زموږ د هېواد په کومولایتونو کې ځنګلونه شته دي؟
- له ځنګلونو خخه خه شى لاس ته رائي؟
- د ځنګلونو پاملننه او هغونه وده ورکول خه ګتې لري؟

ځنګلونه د هېواد ارزښتمنې سرچينې دي، د ځنګلونو پراخوالی، ساتنه او له ځنګلونو خخه سمه ګته اخيستل د هېواد اقتصاد پیاوړی کوي. د ځنګلونو شته والى د چاپيریال په سمسورتیا او دهوا په پاكوالی او دبکلي ندارئي په جورېښت کې خورا غوره رول لري.

ځنګلونه په سيمو کې د سېلاپ او توپان د رامنځ ته کيدو په وړاندې زيات ارزښت لري. همدا راز ځنګلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو دشته والي او زياتې دو سبب ګرئي. له ځنګلونو خخه غوره محصولات لکه د دانیواوسون لرگې ترلاسه کېږي او خړ ځایونه لري. زموږ د هېواد ځنګلونه د پکتیا، کونړ، ننګرهار، لغمان، سمنګان، بادغيس او دهرات په ولايتونو کې دي. د سمنګان، بادغيس او دهرات په ولايتونو کې د پستې ځنګلونه هم شته. د دغونه ځنګلونو ځينې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خدای (جل جلاله) دغه لوی او وریا نعمت او ملي شتمنې ته پاملننه وکړو او د لازیاتې ودې او روزنې په خاطرې دتل له پاره دخان دنده و بولو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- ښوونکي دې دخنګلونو د گټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي. بیا دې له هر ګروپ خخه یو یو تن د ټولګي مخ کې د ځنګلونو د گټو په اړه معلومات ورکړي.

۲. معنا نوي لغتونه

تازه ګي او شين والي	سمسوريما
شاوخوا	چاپيريال
ډبر	خورا
ارتوالى	پراخوالى
پانګه، داريبي	شتمنى

۳. پونستني:

﴿ له ځنګلونو خخه کومې ګتمې اخلو؟ ﴾

﴿ زموږ په کومو ولاياتو کې ځنګلونه شته دی؟ ﴾

﴿ که چېري ځنګلونه نه وي د چاپيريال هوا به خنګه وي؟ ﴾

﴿ مرغان او الوتونکي چېري ژوند کوي؟ ﴾

۴. د لاندې کلمو سم شکل په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

الف: زنګلونه ځنګلونه

ب: اقتصاد اقتصاد

ج: جورښت جورښت

د: بنکولي بنکولي

ارزوونه:

﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟ ﴾

﴿ د ځنګلونو د گټو او ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړل؟ ﴾

﴿ دوى د ځنګلونو په اړه خبرې کولى شي؟ ﴾

﴿ د نويو کلمو په معنا پوه شول؟ او پونستنو ته یې مناسب څوابونه وویلى شول؟ ﴾

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنګلونو د گټو په اړه خو کربنې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

خوارلسم لوست د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په گته او ارزښت پوهېدل دي.

پونښني:

- ﴿ آيا تاسود ډبرو سکاره ليدلي دي؟
- ﴿ د ډبرو سکاره له کوم خاى خخه لاس ته رائي؟
- ﴿ سکاره له خه شي خخه جو پوري؟
- ﴿ خلک د ډبرو له سکرو خخه خه گته اخلي؟

د ډبرو سکاره یوه تورنګي کلكه ماده ده چې ترهمکي لاندي پیدا کيربي.. د ډبرو سکاره زموږ د ګران هېواد افغانستان په ډبرو ولاياتو لکه هرات، باميان، پروان، بغلان او بدخسان کې پیدا کيربي.

زمور هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دي سکرو خخه کار اخلي. په فابريکو کې د سون د توکو په څېر کارول کيربي. موږ بايد کوبنښ وکړو چې د ډبرو له سکرو خخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغه خخه کار واخلو، دا کار له یوې خوا اقتصادي دي. او له بلې خوا د ځنګلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته ولیکي او لوست دې په لور آواز ولولي.
- نوی لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو زده کوونکي د خپل ګروپ په مشري د متن په مطلب خبړي وکړي.

۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکات خخه پیدا کړئ او د کلمو تر خنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکي!

فشار

هېواد

تودول

سون

زور، د سوځدو مواد،
وطن، ګرمول

۳. لاندې نيمګړي جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړي کړئ!
د ډبرو سکاره یوه تور رنګي کلکه ماده

زمور په ژمي کې د کورونو او دفترونو په کې له دې سکرو

خخه اخلي او په فابريکو کې د د توکو په خېرکارول

موږ بايد وکړو چې د سکرو له ډبرو خخه په صنعت کې او هم د سون د

موادو په خېر له هغو خخه کار

دا له یوې خوا اقتصادي دی او له بلې خوا د ځنګلونو په

ساتنه کې مرسته

۴. پوبنتني:

د ډبرو سکاره له خه شي خخه او په خه ډول لاس ته رائي؟

د ډبرو سکاره زمور د هېواد په کومو ولاياتو کې پیدا کېږي؟

ارزونه:

زده کوونکي متن لوستلى شي؟

زده کوونکو د ډبرو د پیدایښت په هکله معلومات پیدا کړل؟

زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولى شي؟

زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورني دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه خو جملې ولیکي!

پنځلسم لوست د تمباكو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباكو، نسوار او
چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پونېتني:

داسې خوک پېژنۍ چې سګرت، نسوار او یا چلم خکوي؟

خوک چې سګرت، نسوار او یا چلم خکوي د هغه کسانو رو غتیابی حال به خنگه وي؟

تمباكو هم د نېشه يې توکو خخه يو زیان رسونکی بوټي دي. دا دخلکو تر منځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سګرت، چلم او نسوار. تمباكو که په هره بنه و کارول شي رو غتیبا ته تاوان رسوي.

د ساه اخيستوله لاري د انسان سړو ته د خپل لوګي په وسیله زیانونه اړوي.
نسوار د خولي او معدې له لاري د انسان ته بېلا بېلي ناروغى پیدا کوي لکه د خولي بدبویي د غابنو نو تور بد ل او د معدې ناروغى.

سرېبره پردي چې په خپله عملی کسانو ته زیان رسوي دنور و خلکو د ناروغى لامل کېږي. که يو سګرت او چلم خکونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولي لو ګي نورو ته ولېردو ي د ناروغى. سبب کېږي ټکه چې پورتني توکي په ډېرې آسانی د ساه له لاري اخيستول کېږي همدا راز دغه توکي مالي زیانونه هم لري لکه د سګرت او چلم په خکولو سره عملی کسان خپلې يوه اندازه پېسي بي ځایه لګوي، که هغه پېسي په مېرو او خورو ولګوي کيدا شې يو غښتلې انسان ور خخه جوړ شي. هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې يې کري تر خوبدن يې په ناروغیواخته نه شي.

لغتونه او معناګانې:

لامل، سبب، سړو، غښتلې، ششونه، قوي

ښوونکي ته لارښونه:

- متن په لورآو ازولولي!
- دتمباکو، سگرتوي، نسوارو اوچلم په زيانونو خبرې وکړي.

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي متن په لورآواز ولولي او د متن د موضوع په هکله دي په وارسره خبرې وکړي

۲. پوبنتني:

- ﴿ خوک چې سگرت خکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
- ﴿ نسوارا چول کوم زيانونه لري؟
- ﴿ دسگرت او چلم خکول کوم اقتصادي زيانونه لري؟

۳. د چوکات خخه مناسب ادوات د جملو په مناسبو خایونو کې وکاروئ.
تمباکو هم د نشه يې توکو منځ يو زيان رسونکي بوټي دي.
سگرت چلم د ساه د لاري د انسان سب وته زيانونه اړووي.
نسوار د خولي معدې د لاري انسان ته بېلا بلې ناروغۍ پیداکوي.
سرېيره دې په خپله عمليا نوته زيانونه رسوي دنورو خلکو د ناروغۍ سبب کېږي.

۴. زده کوونکي دي د سگرتود زيانونو په هکله خو کربنې په خپلو کتابچو کې وليکي.

ارزونه:

- ﴿ آيا زده کوونکي متن لوستلى شي؟
- ﴿ د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- ﴿ دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ويلى شي؟
- ﴿ زده کوونکو پوبنتنو ته سم او مناسب څوابونه وویل؟
- ﴿ آيا دوی دلوست مطلب په خو کربنې کې له یاده ليکلې شي؟

کورنى دنده:

د هري کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوہ مناسبې جملې وليکي!

سگرت، نسوار، چلم، تمباکو، زيان، روغتنيا

شپار سم لوست نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غو خولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاري په نښه کول دي.

پونستني:

- ﴿ موب د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته خه ډول پاملرنه کولي شو؟ ﴾
- ﴿ که چېري موب د خپل نوکان غو خنه کړو او پاک يې ونه ساتو خه به پېښ شي؟ ﴾

هره ورخ زموږ نوکان يو خه او پدېږي، چې لېټر لېره په اونې کې يو یادوه ئلي د نوکانو لنډول د روغتيا له پاره ګټور کار ګنډل کېږي. ځکه نوکان د ګوتوا په سرونو کې دي. د همدغو ګوتواو لاسونو په مرسته موب د خپل کارونه ترسره کwoo، لکه ډوډي خورو، لیکل او نور زيات کارونه کwoo. که چېري زموږ نوکان له اندازې خخه او پدده شي بیا په هغه کې ځینې شیان بندېږي چې بد بسکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل ګرخي.

له همدي امله باید خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېرنه کړو چې ځینې ماشومان اولویان خپل نوکان په غابنوونو پرې کوي. دغه کار په روغتيا ناواره اغېزه کوي.

لغتونه او معناګاني:

پرې کول، قطع کول، ناوړه، نامناسب

ښوونکي ته لارښونه:

- د متن عنوان په تخته ولیکي او لوست په لور آواز ولولي!
- د زده کوونکو فعالیتونه و خاری او لارښونه و کړي!

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې متن د کتاب له مخي ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.
لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړي!
لړ ترلې په اونې کې یو خلي خپل ————— پري کړي!
که چېږي زموږ نوکان له ————— خخه او بده شي بیا په هغو کې ځینې ————— بندېږي.
چې بد بسکاري او هم زموږ د ————— لامل ګرځي.
ځینې ماشومان او لویان خپل نوکان په ————— پري کوي چې د روغتیا له پلوه دغه ډول
کارډ پر ————— ګنډل شوی دي.
- په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع یې په «ان» جوړېږي.
(نوک، ګوته، لاس، ماشوم، غابن، لوی)

ارزوونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
- زده کوونکي په دې وپوهيدل چې خپل نوکان پاک وساتي او
په څه شي یې پري کړي؟
- زده کوونکو نيمګړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړي؟

کورني دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې په جملو کې وکاروی.
نوکان، لاسونه، ډوډۍ، ناروغۍ، غابنونه، پاک

اوه لسم لوست

حضرت عمر فاروق (رضی الله عنہ)

موخه: حضرت عمر فاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلموپه نبھه کول دي.

پونستني:

آيا حضرت عمر فاروق (رضی الله عنہ) پېژنئ؟

حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) په يارانو کې خوک د فاروق لقب لري او ولې؟

حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنہ) خخه وروسته خوک د مسلمانانو مشروتاکل شو؟

حضرت عمر فاروق (رضی الله عنہ) د حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) دوهم ياردی. اصلی نوم يې عمر د پلار نوم يې خطاب دي. د حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړشوي او په ۲۹ کلنۍ کې د اسلام په مبارک دین مشرف شو.

حضرت عمر فاروق (رضی الله عنہ) د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنہ) په شان خپل زیات وخت د حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) په خدمت او ملګرتیا کې تېر کړي دي.

کوم وخت چې حضرت عمر فاروق (رض) د اسلام په مبارک دین مشرف شو نود اسلام مبارک دین ډېر زیات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنہ) ډېرې غزاگانې کړي دي او اللہ (جل جلاله) زیات بریالیتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې يې داسې ستر اسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري. همدا ډول حضرت عمر فاروق (رضی الله عنہ) ډېر هپوادونه فتح کړي دي. خلک يې د اسلام مبارک دین ته را بللي دي. په عدالت کې نړيوال شهرت لري. لس کاله، شپږ میاشتې او پنځه ورځې د مسلمانانو خلیفه او د هجرت په ۲۴ کال د ۲۳ کلنۍ په عمر د سهارد لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا تېسي او بیا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناګانی

فاروق-	د بنه او بد توپیر کوونکي
خلیفه-	خایناستی، د پیغمبر جانشین
تېپي-	زخمی

بنوونکی ته لارښونه:

- بنوونکی دی متن په لور آواز ولولی.
- دحضرت عمرفاروق (رضي الله عنه) په هکله دي د زده کوونکو له سويسي سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- د متن لغتونه دي په تخته ولیکي او زده کوونکی دی معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دی د لاندниو لغتونو خخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، برياليتوبونه ، خلافت ، نړۍ)
۲. زده کوونکی دې په ګروپونو ووپشل شي او هر ګروپ دې یوه برخه په چوپتیا مطالعه کړي.
بيا دي مطلب نورو ته ووايي.
۳. پونېتنې:
  - ﴿ حضرت عمرفاروق (رضي الله عنه) د حضرت محمد خووم يار دي؟ ﴾
  - ﴿ حضرت عمرفاروق (رضي الله عنه) په خوکلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟ ﴾
  - ﴿ حضرت عمرفاروق (رضي الله عنه) له کوم خلیفه خخه وروسته د مسلمانانو مشروتا کل شو؟ ﴾
  - ﴿ حضرت عمرفاروق (رضي الله عنه) خومره وخت د مسلمانانو خلیفه و؟ ﴾
۴. په لاندې کلموکې مرکبې کلمې په ګوته کړئ او بيانيې په خپلوکتابچو کې ولیکۍ په جملو کې بي سمې وکاروئ!

ابویکر صديق، عمرفاروق، حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم)، خلیفه

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکی متن سم لوستلي شي؟ ﴾
- ﴿ دحضرت عمرفاروق (رض) په هکله دټولکې په مخکې خبرې کولی شي؟ ﴾
- ﴿ ايا زده کوونکی لغتونه په جملو کې کارولی شي؟ ﴾

کورنۍ دنده:

دلاتدي کلمو خخه مناسبې جملې جوړې او په خپلوکتابچو کې يې ولیکۍ
فاروق، خلیفه، مشر، برياليتوبونه

اتلسیم لوست گلان

موخه: د متن لوستل، لیکل، او د گلانو د بِلابِلُو برخود نومونو پېژندل دی.

پوبنستنی:

- ﴿ تاسو خو ڏوله گلان پېژنئ؟ نومونه يې ووايئ. ﴾
- ﴿ آيا پوهېږي چې د گل د بِلابِلُو برخونومونه څه دي؟ ﴾
- ﴿ زموږ د هبوا د کومې مبوي له گلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه يې واخلئ؟ ﴾

زمور په ګران هبوا د کې ڏول ډول گلان پیدا کېږي. چې غوره ڏولونه يې دادی: کشمالي، یاسمن، شبو، نرگس، ګلاب، چنبلي، فرشي، پتوني، داودي او

دا سې نور چې زموږ هبوا د وال يې
په بنونو، چمنونو او کورونو کې د
بنایست او دهوا د سمسورتیا له
پاره کري او روزنه يې کوي.

زمور د هبوا د مشهوري مېرو
لرونکې وني لکه زردآلو، آلو بالو،
لېمو، انار، انگور، ناك، مالتیه،

نارنج، منه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنگارنگ او بسکلي گلان لري.
په او سنې زمانه کې ڏېر هبوا دونه له ڏول ډول گلانو څخه په زړه پوري عطرونه او
درمل جورپوي چې هريو يې د زيات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په بسکلا او
روغتیا، خوشحالی کې ڏېر ارزښت لري.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې د لوست عنوان په تخته ولیکي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې د ګلانو د بېلاپلوا برخو په هکله خبرې وکړي.
- ښوونکي دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندي املا ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د ګلانو د ګټيو په هکله دهه ګروپ
څخه یو تن خبرې وکړي.

۲. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
زمور په هپواد کې ډول ډول ګلان
په او سنې زمانه کې ډېر هپوادونه له ډول ډول ګلانو څخه په زړه پوري
عطرونه او درمل

هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په _____ او _____ کې ډېر
ارزښت

۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واروئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

کشمالي کشمالي
زرد آلو زردآلان

منه _____

مالته _____

۴. پونستني:

﴿ کومې میوه لرونکي ونې پېشني نومونه یې واخلي؟

﴿ کوم ګلان زمور په هپواد کې پیدا کېږي؟

﴿ له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

ارزوونه:

﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟

﴿ د متن په مطلب پوه شوي دي؟

﴿ د ګلانو په هکله معلومات ورکولى شي؟

﴿ زده کوونکي په دې پوه شول چې له ګلانو څخه څه شی جوړېږي؟

کورني دنده:

زده کوونکي دې د ګلانو په هکله پنهه کربنې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

نولسم لوست

د مېوود پوتكو د بې ئایه اچونې زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د مېوود پوتكو د بې ئایه اچولو په زیانونو پوهېدل او له هغه خخه ډډه کول دي.

پونتني:

﴿ ستاسو په نظر د مېوود پوتكو اچول د لارو په سر بنه کاردي او که بد؟ اوولي؟ ﴾

﴿ کله چې میوه خورئ کوم تکي باید په پام کې ولري؟ ﴾

اجمل او زمرى دواړه په خلورم تولگي کې زده کړه کوي. اجمل هوبنیيار، او با ادبه هلک دي. په تولگي کې لومړي لمبر او په بنوونکو ګران دي. له خپلو تولگيوالو سره بنه ناسته او ولاړه کوي. خو زمرى يو بې پروا او شوخ هلک دي. د تولگي تول زده کونکي د هغه له لاسه په تنګ دي.

یوه ورڅي زمرى په بنوونځي کې د خپلو خونورو ملګرو سره د کېلو په خورلو لګیاو او د کېلو پوتكې يې په بې پرواېي سره د بنوونځي په لاره غورڅول. اجمل غوبنتل چې تولگي ته لارې شي پام يې نه شو پنه يې د کېلي په پوتكې کېښوده.

په ځمکه وغورڅېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته يې یووړ. وروسته له معاينې خخه خرګنده شوه چې د پښې هډوکي يې مات شوی دي. ډاکټر ورته نسخه ور کړه او بیا يې ورته لارښونه وکړه چې خپلي پښې ته ډيره پاملنه وکړي. اجمل د ډاکټر خبرې په پام کې ونیولې د خو میاشتو په بهیر کې د اجمل کلنۍ آزموینه را ورسیده او دی له آزموینې خخه پاتې شو.

دې ته اړشو چې همدا تولگي په بل کال کې بیا ولولې. په دې ئای کې پوه شو چې د زمرى دې ئایه پوتكو غورڅولو او د بې پرواېي له امله اجمل ته خومره زیان ورسید. نو ګرانو زده کونکو! تاسي هم کله چې یو شی خورئ لومړي يې و مینځي. بیا يې و خورئ او د هغه پوتكې د لارې په سر مه غورڅوئ! د خڅلوا چولو له بېلرونو خخه ګټه واخلى چې نورو ته ستونزه او زیان ونه رسېږي.

بنوونکي ته لاربنوونه:

- بنوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- بنوونکي دې د متن د مطلب په هکله لوړۍ له زده کوونکو خخه پوبنتني وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبې ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د تولګي مخي ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.
۲. لاندې نيمګړي جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ! اجمل او زمری دواړه په خلورم تولګي کې _____ کوي.
اجمل یو هوبنیار او با ادبه _____ دی.
له خپلو تولګیوالو سره بنه _____ کوي.
خو زمری ډېربې پروا او شوخ هلک دی د تولګي تول زده کوونکي د هغه له لاسه _____ وو.

یوه ورڅه چې زمری په بنوونځی کې د خپلو خونورو ملګرو سره د _____ په خورلولګیا او د کېلو _____ به یې په _____ د بنوونځی په لاره کې غورځول.
اجمل _____ چې تولګي خواته لارشی.
پام یې نه شو _____ یې ڈکیلې د پوستکي په مخ کېښوده او په حمکه وغورځد.

دی د پښې د ژوبلېدو خخه _____ و.
ډاکټر ورته _____ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمری د بې ځایه پوټکو غورځولو او د بې پروا يې له امله اجمل ته خومره _____ ورسېده.

تاسي هم کله چې خه شي خورئ لوړۍ بې و مینځي، بیا یې _____ .
د هغه پوټکي د لارې په سر _____ بلکې د خڅو اچولو له بېلرونو خخه ګټه واخلي!

۳. پوبنتني:

﴿ اجمل خه ډول هلک و؟ ﴾

﴿ اجمل په بنوونکو او خپلو تولګیوالو باندې ولې ګران و؟ ﴾

﴿ زمری خه ډول هلک و؟ ﴾

﴿ اجمل د خه شي له کبله ژوبل شو؟ ﴾

﴿ موږ باید کوم ګارونه وکړو تر خود نورو په نظر د بنه نوم خاوندان شو؟ ﴾

﴿ ارزونه: ﴾

﴿ زده کوونکي متن لوستلى شي؟ ﴾

﴿ دوی د متن په مطلب پوه شوې دې؟ ﴾

﴿ زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو تولګیوالو ويلې شي؟ ﴾

﴿ د جملو تشن ځایونه بې په مناسبو کلمو سره ډک کړي شول؟ ﴾

﴿ پوبنتنو ته یې سم خوابونه ورکړل؟ ﴾

کورنى دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په خو کربنو کې وليکئ!

شلم لوست

راديو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راديو په اړه لنډه معلومات ورکول دي.

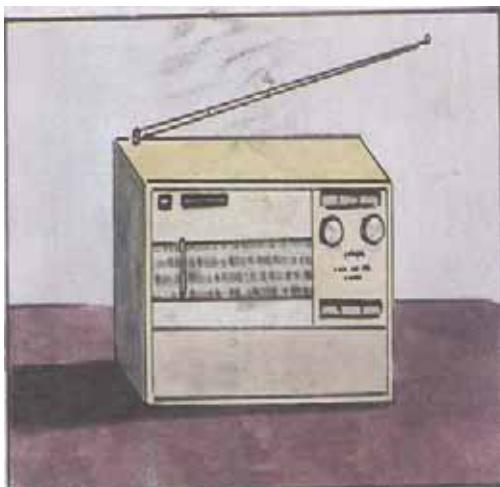
پونښنې:

- تاسې خبرونه د خه شي په وسیله اوری؟
- راديو کومې اساتیاوې رامنځ ته کړي دي؟
- د راديو د جوړښت په اړه خوک خبرې کولی شي؟

د بېسیم تېلګراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ خخه وروسته الماني پوه (هرتس) د ریاضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راديو په فضا کې د موجونو قوه د خپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غړونو خپې بریښنا یېزې کولی شي او دا آوازونه بیا بل ځای ته رسوی. د همدي تجربې په بنسټ تېلګراف جوړ شو. او وروسته بیا د اپتالوی پوه مارکونې د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راديو جوړه کړه او د خلکو ننداري ته یې وړاندې کړه چې ډېر ژريې پراختیا وموندله.

زمود په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و عطا الله خان یې دراديو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد

ته ولېره. په (۱۳۰۵) کال له خوتنو المانيانو او د راديو له دوو لېږدوونکو د ستګاواو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ دراديو د ستديو د جوړولو کار پیل شود (۱۳۰۶) کال د تلې په میاشت کې راديو خپل قانوني پراوونه تېر او په خپرونو یې پیل وکړ.

ښوونکی ته لارښوونه:

- ښوونکی دې د لوست متن په لور آواز ولولي.
- د راهيود ارزښت په اړه دې دزده کوونکو د سويې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکی دې د بېسم تېلګراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دې متن په لور آواز ولولي، خو زده کوونکي په وارد راهيود په اړه نوروته خپل معلومات او خرگندونې وړاندې کړي.

۲. پونښتني:

﴿ الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخي د خه شي په هکله خپله تجربه خه ډول ثابته کړه؟

﴿ مارکونې په کوم کال کې راهيوا اختراع کړه؟

﴿ زموږ په هبوا د کې راهيود د تختنیک زده کړه د لومړۍ خل لپاره چا وکړه؟

﴿ راهيوا خلکوته کومې اساتياوي برابري کړي دي؟

۳. لاندې نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړي کړئ!
راهيوا په فضا کې د موجونو قوه د _____ په واسطه لپردازۍ شي.
د همدي تجربې په بنستي _____ جوړ شو.

وروسته بیا ایتالوی پوه _____ د تجربې له مخي په (۱۸۹۵ م) کال راهيوا جوړه کړه.
زمور په هبوا د کې د _____ د حکومت په موده د راهيود ستګاه جوړه شوه.

ارزونه:

﴿ زده کوونکي متن لوستلى شي؟

﴿ زده کوونکو د راهيوا په اړه پوهه حاصله کړه؟

﴿ دوي کولي شي چې د راهيود ارزښت په اړه خبرې وکړي؟

﴿ ورکړل شویو پونښتوه مناسب ټوابونه ویلی شي؟

﴿ نيمګړې جملې په مناسبو کلموډ کولي شي؟

کورني دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راهيوا، تېلګراف، فضا، غړونه) کلمې په جملوکې وکاروی.

یوویشتم لوست

د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، ليکل د ژرندو او د هغو د ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوبنتنې:

﴿ خلک خپلې غلې چېږي اوړه کوي؟ ﴾

﴿ څو ډوله ژرندي پېژني؟ نومونه یې واخلي؟ ﴾

خلک د غلې دانې د میده کولو بېلا بېلې
لاري چاري کاروي او د غلې دانې میده کول
دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري ګئي. خلکو

د ژرندو له لومړنيو ډولونو څخه هم ګته اخيسته لکه لاسي مېچني، بادي
ژرندي، د اوبلو ژرندي، چې او سنۍ، بنه یې د ماشينونو بېلا بېل ډولونه دي او د
برېښنا او تېلو په وسیله ګرځي، خلک پري خپله غله دانه اوړه کوي. له بادي
ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګته اخيستل کيدا شې چې باد ولري او د
هغو له پاره هوایي خرخونه جوړ کړاي شي.

د اوبلو له ژرندو څخه په هغو سيمو کې سمه ګته اخيستل کېږي چې ډېرې
او به ولري. هغه سيمې چې برېښنا یې ژرندي او برېښنا نه لري هلتہ د تېلو او
ماشيني ژرندو څخه ګته اخيستل کېږي.

ژرندي د غلو، دانو د اوړه کولو سربېره د
خلکو له پاره مالي ګته او د کاريوه
ګټوره لارهم ده. له همدي لاري څخه
ئينې کورنې خپلې ورځنې او د ټولنې
اړتیا وي پوره کوي. له دې امله زموږ
خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتیا لري.

بسوونکی ته لار بسوونه:

- بسوونکی دې متن په لور آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او ده ګتو په ارزښت دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیت:

1. زده کوونکی دې متن په لور آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولگي په مخکې د ژرندو د ارزښت او ګټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.
2. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ! خلکو د ژرندو له لوړنیو ډولونو خخه اخیسته.
له بادی ژرندو خخه په هغو کې سمه ګته اخیستل کېدای شي چې ولري.
داوبوله ژرندو خخه په هغو سیمو کې سمه ګته اخیستل کېږي چې ډېرې ولري.
زمور په هبود کې د ژرندو ډولونه شته.
ژرندي دغلو دانو د اوړه کولو او میده کېدو سربېره د خلکو له پاره ګته او د کاريوه ګتیوره لار هم لري.
3. د لاندې کلمو مترادف له چوکات خخه پیدا کړئ او بیا بې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک بنه اړتیا ګته شکل وګرو فایده ضرورت

4. پونښتني:

- ﴿ خوړوله ژرندي مو و پېژندلې، نومونه بې واخلى؟ ﴾
- ﴿ خلک له ژرندو خخه خه ګته اخلي؟ ﴾

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکی متن سم لوستلی شي؟ ﴾
- ﴿ د ژرندو ډولونه بې و پېژندل؟ ﴾
- ﴿ د ژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟ ﴾
- ﴿ نیمګړې جملې بې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوي؟ ﴾

کورنۍ دنده:

د ژرندو د ډولونو نومونه واخلى او بیا د ژرندو د ګټو په اړه خو مناسبې جملې ولیکئ.

دوه و يشتم لوست کاغذ او گتې يې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د کاغذ د ارزښت او گتېو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پونښتني:

- ﴿ موږ خپلې خبرې او اړتیاوې د خه شي په مخ ليکو؟ ﴾
- ﴿ پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د خه شي په مخ ليکلې؟ او ولې؟ ﴾

موږ خومره کتابونه چې ګورو، دا تول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه واي کتابونه به هم نه واي. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه واي. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو خخه خبر بدل به ګران کار واي. د نورو هبوا دونو له حالاتو نه به بې خبره واي. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپريداو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل خخه بل نسل ته او له یوه خای نه بل خای ته خپريږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه، د خلکو خبرې، کيسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندي ليکل کېدې. کله چې خلکو لړ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به یې پړه ډوکو، د نو په پوستکو او پانو ليکلې. ورو ورو د خارويو په خرمنو ليکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جورې لو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکي يې پاک کړل او په هغويې ليکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپنسیو، توکر او توبیو خخه کاغذ جور کړ. په همدي په یوه ډند کې اچوي او دا توبې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګله کېږي. ټوبې په یوه ډند کې اچوي او دا توبې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ور سره ګله کېږي. ټینې نور توکي هم ور سره اچوي. دا توکي د لرګي ټوبې حلوي او یو ټینګ او بلن شې ورڅه جورېږي. بیا دا او بلن د ماشینونو په وسیله نری کوي او د یو شې پرمخ یې خپروې چې وچ شي. وروسته یې په بېلوبېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅه جورې شي. کاغذ یواځې د کتابونو، مجلو او ورڅانو په چاپو لو کې نه کارول کېږي بلکې له پېړ او پنډه کاغذ خخه د کتابونو پونښونه، د اورلګیت پونښ، کارتونه، الماري او بکسونه هم جوړو وي.

همدا راز نوچونه هم له يو ډول کاغذ خخه جورېږي چې په هغو باندې دورئينې ژوند د اړتیا
شيان اخلو او هم يې خرڅو.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د ګټه او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکي دې له متن خخه خو جملې املا وواي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي. بيا دې يو تند ټولکي په مخکې د کاغذ د پیداينست او ګټه او په اړه په لنډه توګه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناګانې:

اوبلن يا اوېرن،	مايع
پېړ،	پنډ
سپنسیو،	تارونو

۳. پونتنې:

﴿ خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د خه شي په مخونو لیکلې؟ ﴾

﴿ د چین خلکو له خه شي خخه کاغذ جور کړ؟ ﴾

﴿ له کاغذ خخه موږ خه ګټه اخلو؟ ﴾

﴿ موږ خپلې لیکنې د کاغذ پر منځ ولې لیکو؟ ﴾

۴. د لاندې کلمو سمه بنه په ګوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکۍ!

ستونزمنه	ستونزمنه
پرمختګ	پرمختګ
سپنسیو	سپنسیو
توبو	توبو
دنه	دنه

ارزونه:

﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟ ﴾

﴿ زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ خنګه منځ ته راغى؟ ﴾

﴿ زده کوونکي کولى شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟ ﴾

﴿ د نويو کلمو په معنا پوه شول؟ ﴾

﴿ زده کوونکو پونتنو ته سم خوابونه ورکړل؟ ﴾

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوبنې د کاغذ د ارزښت په هکله خو جملې وليکۍ!

درویشتم لوست

دلويانو خبرې

موخه: د متن لوستل، ليکل، د لويانو په گتورو خبرو پوهبدل، په ژوند کې تري گتهه اخيستل او په متن کې د مختارې په نښه کول دي.

پوبنتني:

آيا تاسي په خپل کور او کلي کې د لويانو او مشرانو خخه کومه
گتوروه خبره د نصيحت په توګه اوږدلي ده؟
که مو اوريدلي وي ويي وايي؟
موبد لويانو خبرو ته ولې په غور غور نيسو؟

- د هر انسان د برياليتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- ربنتيني عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر خوک چې گتور کتاب له منځه یوسې لکه انسان چې ووژني او خوک چې انسان ووژني نړۍ ووژني.
- د پره مطالعه وکړئ خو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهېږي!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان یواحې د نېکمرغې له پاره پیدا شوی او نېکمرغې یوازې د کارله لاري لاس ته راخېي.
- هر خوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه خوک دی چې د خپلو تجربونه پند واخلي.
- برياليتوب د هغه چا په برخه دی چې په خپل برياليتوب باندي باور او ايمان ولري.
- پوه بې په بل زده کوي او ناپوه بې په ئان.

بنوونکی ته لازبوونه:

- بنوونکی دې متن په لور آواز ولولي.
- بنوونکی دې د هري وينا مطلب بيان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دې متن په لور آواز ولولي.
۲. ده ګروپ یوتن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.
۳. د لاندې لغتونو خخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!

(اراده، نېکمرغې، عدالت)

۴. د لاندې ګډوډو کلمو خخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.

(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوپوه، شې، مطالعه، وکړئ)

۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې ور په ګوته کړئ چې مختارې ولري.

(بې عمله، ناوخته، ناپوه، بریالیتوب، عقل).

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکی ګټورې ویناوې په لور آواز سمې لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکی دوینا وو په معنا پوه شول؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکی د ویناوو په مطلب خبرې کولى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولى شول؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکی له ګډوډو کلمو خخه مناسبه جمله جوړولى شي؟ ﴾

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې وليکې او له یاده بې زده کړئ!

څلیریشتم لوست

سپینه ادي

موخه: د سپینه ادي پېژندل او ددي متن لوستل او ليکل دي.

پښتنې:

﴿ د سپینه ادي نوم خوبه مو اوريدلی وي ويلی شئ چې هغه خوک ووه؟
تاسودهينو پښتنې مېرمنو شاعرانو نومونه اخيستلى شئ چې هغوي په خپل
وخت کې شعرونه ويلی وي؟ ﴾

سپینه ادي دنور محمد الكوزي لوروه ، په قام الکوزي او د هرات د بسار

او سېدونکې ووه . هغه د خپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه بنسجه ووه.

سربره پر دې چې يوه مشهوره عالمه وه د پښتو ژبې يوه پخه شاعره هم ګهل
شوې ده . زيات اشعارې ويلی دي ، کله چې ايرانيانو په (۱۲۵۵-ق) کال په
هرات يرغل وکړ او د هغوي يرغل له ماتې سره مخامخ شواو افغانانو برۍ و موند
نو دغې پښتنې مېرمنې د افغانانو د بري په وياري یوډ پرښکلی شعر
ووايې چې د (هرات محاصره) نوميرې . په هغه شعر کې يې د افغانانو د بري ستاینه کړې ده .

د شعر خوبيتونه يې دادي:

د سدوازو د سلطنت کومه	راشه چې تاته حکایت کومه
د دېمن سترګې له بربنارندېږي	د پښتنو توري به تل څلېږي
پر تګه تینګ وو د وطن تګيالي	دوی وو مېړونه پښتنه توريالي
دلته خپره وه هوسياني خوشحالې	د هرات خوا وه له غليمه خالي

ښوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دي دلوست متن ولولي او بيا دي سپيني ادي په هکله معلومات وړاندې کړي.
- بنوونکي دي له زده کوونکو خخه و غواړي چې ده رګروپ یو تن دسپيني ادي په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دي په ګروپونو کي متن ولولي او بيا دي دلوست د مطلب په هکله له یو بل سره خبرې وکړي. وروسته دي ده رګروپ یو کس د ټولګي مخې ته راشي او د سپيني ادي په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي.
- دلندې کلمو متراډ شکل له درکړل شوي چوکات خخه پيدا کړئ او د کلمو تر خنګه یې په خپلوكتابچو کې ولیکي.

پرهیزگاره
افتخار
صفت
عالمه

الف: پوهه:

ب: زاهده:

ج: وياري:

د: ستاینه:

۳. پونستني:

﴿ سپينه ادي د چا لور او په قام خوک وه؟

﴿ سپيني ادي دافغانانو دبري په وياري یو شعر ويلى دی دهغې شعر خه نو مېږي؟

۴. په لاندې کلمو کې نوم په نښه کړئ او بيا په خپلوكتابچو کې ولیکي!
سپينه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

ارزونه:

﴿ زده کوونکي متن سم لوستلي اوليکلی شي؟

﴿ دلوست په مطلب پوه شول؟

﴿ دسپيني ادي په هکله نورو ته معلومات ورکولی شي؟

﴿ دورکړل شويو متراډ فو کلمو معنا یې له چوکات خخه پيدا کړي شوهد؟

﴿ پونستنوته یې سم حوابونه وویل؟

﴿ په ورکړل شويو کلمو کې یې نومونه په نښه کړل؟

﴿ زده کوونکي دلوست له پوهې دو خخه دخوبۍ احساس کوي؟

کورني دنده:

د متن مطلب په خپلوكتابچو کې په خوکربنو کې ولیکي!

پنځه ويشم لوست

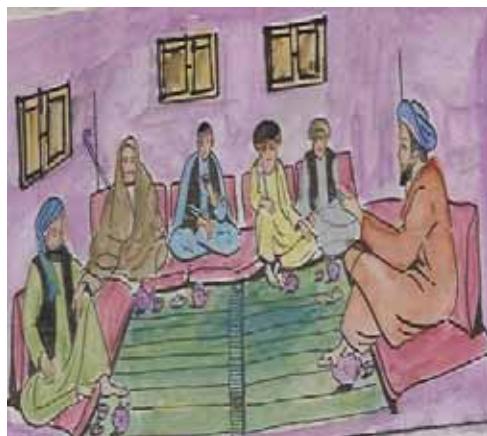
جرګه

موخه: د متن لوستل، لیکل او د جرګې د ارزښت په اړه معلومات ورکول او په متن کې د متراډفو کلمو په نښه کول دي.

پونښنه:

جرګه خه ته وايي؟

په جرګه کې خلګ په کومو موضوع ګانو باندي خبرې کوي؟

جرګه د افغانانو ملي دود دي. کله
چې زموږ د هېواد والو تر منځ کومه
ستونزه پیدا شي، د قوم مشران سره
راغونه پوري په ستونزو باندي خبرې کوي.
هر خوک خپله غونښنه او نظر وايي. په
جرګه کې د هر چا خبرې اور بدلت کېږي.

تره پر فکر او غور وروسته داسي پرېکړه کېږي چې تولو ته د منلو وړوي. د
جرګى له پرېکړو خخه هېڅوک سرنه شي غړولي.
که خوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنيو، کليو او
قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرګو او اړېږي، د جرګې پرېکړو ته تول خلک
درناوی کوي او مني يې.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- د جرګې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.
۲. د هر ګروپ یو تن دې د جرګې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۳. د لاندې جملو د تشو Ҳایونو له پاره له چوکات څخه کلمې خوبنې کړئ او په خپلو کتابچو کې بې ولیکئ!

دود، شخړه، راټولېږي، غور

کله چې کومه پیدا شي د قوم مشران سره راغونه پېږي.
په جرګه کې خلک او مشران له ډېر وروسته پربکړي کېږي.
جرګه د افغانانو ملي دی.

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
د جرګې په اړه پوه شوي دي او خبرې پري کولى شي؟
د جملو تشن Ҳایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړاي شول؟ ﴾

کورني دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرګې په اړه خو جملې ولیکي.

شپږ ويشتم لوست

کيسى

موخه: د کيسى لوستل، ليکل او په معنا يې پوهيدل دي

پونتنې:

TASPI D KISI PE HAKLE MULUMAT LRE?
 KISI XE TE WAIBI?

کيسى: د خصوصياتو د بيانوله مخي ديyo شي پېژندلو يا معلومولو ته
کيسى وايي دا خصوصيات هم په نظم او هم نشردوارو کې بيانېږي.
ووايي دا خهدي؟

- په ورغوي کې ئاييرېي، شپه او ورخ پري معلومېږي. (ساعت)
- خوله يې په اور کې ده شونهې يې د پوستکي نه جورې دي (پنس بنی)
- چې سپين وي تورنه وي چې تورو وي سپين نه وي. (شپه او ورخ)
- سل خولي لري نه گېدە نه کولمي لري. (غلبېل)
- ئېي، ئېي، مخ نه را اړوي. (اوې)
- چې حم راسره ئېي چې نه حم نه ئېي. (سيورى)
- آذان کوي ملانه ده دوه پښي لري انسان نه ده. (چرګ)
- غابونه لري خو خوراک پري نه شي کولي. (اره)
- پوستکي يې دنه غونبه يې بهر. (شاتینګي)

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې کيسى په لوړ آواز ولولي.
- د کيسى مطلب دې لوړۍ د زده کوونکو خخه وپونستي.
- زده کوونکي دې وه خوي چې دوی خپلې کيسى ووايي.
- زده کوونکي دې د تولګي د چاپېریال شيانو ته و گوري او کيسى دې تري جوره کړي.
- نور به یې وار په وار حواب وايي..

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره یوه کيسى په لوړ آواز ولولي بل تنبه یې وار په وار حواب وايي.
۲. زده کوونکي دې یو له بل سره کيسى ولولي او ده ګډه ټولګونه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.
۳. لاندې نيمګړې کيسى په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!
سل خولي لري نه ګډه نه کولمې
خې خې مخ نه
غانبونه لري او خوراک نه شي پري
چې څم را سره خې چې نه څم

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکي کيسى سمې لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ د کيسیو ټولګونه یې پیدا کړل؟ ﴾
- ﴿ له ځانه یې کيسى وویلی شوي؟ ﴾
- ﴿ نيمګړې کيسى په مناسبو کلمو سره بشپړولى شي؟ ﴾

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکي دې د کور د غړو په مرسته خو کيسى ولیکي. تولګي ته دې راوري او ملګرو ته دې واوري ملګري به یې ټولګونه وايي.

اوه ويشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندي کيسې په لوستلو او ليکلوا سره د همت او مېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتی خخه به ئان وژغوري.

پونتنې:

داسي یوه لنډه کېسه مو زده ده چې د همت په هکله وي؟ ويې وايئ!
همت خه مفهوم لري؟

حاتم طايي ته چا وويل: تر خپل ئان دي په دنيا کې بل خوک مېړنۍ ليدلی دى او که نه؟

حاتم طايي ورته په ئواب کې وويل: هو! یو ورئ ما خلويښت او بسان د عربو د اميرانو له پاره حلال کړي وو. هغوي مې مېلمانه وو.

د دبنتې یوې ګونې ته وتلى و م. یو سړۍ مې ولید چې د ئوئانو یو لوی ګيډي يې په شا کړي و. له هغه خخه مې پونتنې وکړه: د حاتم طايي مېلمستيا ته ولې نه ئې چې دېر خلک يې په دسترخوان راټول شوي دي؟

سړۍ وويل:

هغه خوک چې خوري ډودۍ د خپله لاسه
د حاتم منت په ئان نه بدې د پاسه
کله چې ما د ده د لور همت خبرې واور بدې له ئان سره مې وويل: په ربنتيا دغه سړۍ په مېړانه او همت کې له ما خخه زيات دی.

بنوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دې متن په لور آواز ولولى.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولى، بیا دې یو تن په وار سره د ټولکي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کيسې په توګه ووایي.
۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکات خخه په گوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو

پادشاهان	
مېړانه	همت
پېتسي	امېران

کتابچو کې ولیکۍ!

_____

امېران

_____

ګډۍ

_____

۳. د لاندې جملو تشن ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.
حاتم طايي ته وویل:

تر خپل ځان دې په دنيا کې بل _____ مېړنۍ ليدلۍ دی او که نه؟
يو ورځ ما خلوپښت اوښان د عربو او اميرانو له پاره _____ کړي وو او هغوي مې _____ وو.
يو سپري مې ولید چې د _____ یو لوی ګيدۍ یې په شاکړي و.
له هغه خخه مې _____ وکړه.

د حاتم طايي مېلمستيا ته ولې _____.

هغه څوک چې خوری ډوډي د خپله _____.

د حاتم منت په ځان نه بدې _____.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
- د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- زده کوونکي د کيسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ويلى شي؟
- د کلمو مترادف یې په گوته کړل؟

کورنى دنده:

د لوستل شوې کيسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکۍ، او د متن شعر
له یاده زده کړئ.

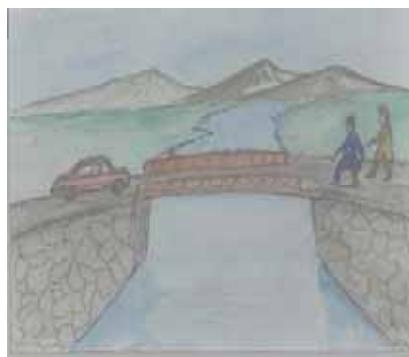
اته ويشتم لوست د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، ليکل، د پلونو دارزښت په هکله معلومات او له پلونو خخه سمه ګته
اخیستل دي.

پوبنټني:

- ستاسو په فکر د پلونو شتوالي خه ارزښت لري؟
- که پلونه نه وي خه به پېښ شي؟

پلونه او نور و سايل د تلو راتلو ارزښت ناكې و سيلي دي. د پلونو شتوالي ډېره
ګته لري. د پُل په وسیله دوه بېلې لاري سره نبلول کېږي. د پلونو د شتوالي په

وسيله د یوه سيند یوه خوا له بلې خوا سره یو
خای کېږي او د تگ او راتگ سبب کېږي. د مثال
په توګه که چېږي د یوه سيند له پاسه پُل نه وي،
موږ نه شو کولي چې له سيند خخه بلې خواته
تېرشو. نوبنه به دا وي په هغه سيمو کې چې

هلته سيند او لوبي و يالي موجودې دي باید پُل ورته جوړ شي. په او سنې نړۍ
کې د خلکو د ستونزو د لېږي کېدوله پاره د سيندونو او لوبيو و يالوله پاسه پاخه
او ګلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تگ او راتگ د اسانتياوې یې برابري کړې
دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت و پوهېږو او سمه ګته تربېنه واخلو.
کوم پلونه مو چې وران او وېجار شوي دي بېرته یې په خپلوا متوا او زيار سره جوړ
کړو چې د ژوند د چارو لاري لنډې شي.

بسوونکي ته لارښونه:

- متن په لور آواز ولوله د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د خو مشهورو پلونو نومونه په تخته ولیکۍ او په زده کوونکو بې ولولی.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دي د هر ګروپ یو زده کوونکي معلومات ورکړي.
۲. پونستني:
  - پلونه زموږ په ورځینې ژوند کې خه ګته لري؟ او ولې؟
  - د خپل هېواد د خو مشهورو پلونو نومونه واخلي؟
۳. تمرین:

د لاندي چو کاتيونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو خخه مفرد کلمې جوړي کړئ!

مفرد	جمع	مفرد	جمع
	سیندونه		پُل
	سیمې		لار
	ویالي		خوا

۴. لاندي نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړي کړئ!

پلونه د خلکو، خارويو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې د پلونو شتوالي خورا ډپره ګته .

په هغو سيمو کې چې سيند يا لوېي ویالي موجودې دی باید ورته جوړ شي.

ارزوونه:

- زده کوونکي متن لوستلى او لیکلې شي؟
- د پلونو د ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړ؟
- پونستنو ته یې مناسب خوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

د پلونو د ارزښت په هکله خوکربنې په خپلو کتابچو کې ولیکۍ!

ننهه ويشتم لوست

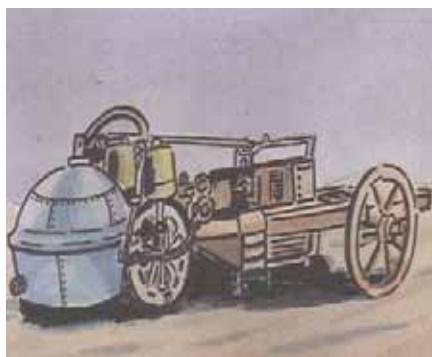
د بخار ماشين

موخه: د متن لوستل، ليکل، د بخار ماشين پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشين په واسطه د خلکو ورخنى ستونزى او اريبي.

پونستني:

وېلى شئ چې بخار خه شى دى؟

خه فکر کوئ د بخار دېگى ژر خواره پخولى شي او كه عادي دېگونه؟ ولې؟

هغه وخت چې د بخار ماشين جور شوی
نه و خلکو به تېول خواره په خاورينولونبو کې
پخول. هر کله چې د بخار ماشين جور شو نو
لاسي کارونه ماشيني شول چې په دې توګه د
بخار د ماشين په هکله نظر د لومړي حل
له پاره ديو پوه (ليوناردوداوينچي) له خوا په

(۱۲) ميلادي پېړي کې وړاندې شو. په اوه لسمه پېړي کې د دغه ماشين يوه
بېلګه جوره شوه چې د بخار د فشار په واسطه به يې او به له کان (معدن) خخه
پورته کولي. په همدي پېړي کې بیا يوه ايتالوي مخترع (جيرواني) يوه او به
ايسونونکي الله آب ګرمي) جوره کره. خوت تېولو د پاملنې وړ پوه چې په همدي
پېړي کې يې ستر کاروکړ هغه (ينيس پاپن) دې. ده د بخار هغه دېگي کې يې د لومړي حل له پاره
د غويي کلكه غونبه پخه کره. خو (پاپن) هم ونه کړي شول چې د بخار انجن جور کړي.
تردي وروسته بیا (توماس نیوکومن) د بخار انجن جور کړي. یو بل پوه چې
(جيمز وات) نومېده دې کارتنه يې وده ورکړي. وروسته بیا د بخار ماشينونه هم ډېر
شول او ډېر ډولونه يې جور شوي دي او په توکر او بدلوا، د کانونو، ترانسپورت
ماشينونو او د نورو ډول ډول فابريکو په جورولو کې تري کار واختسل شو. ټوله نړۍ
د ماشين کيدو په لور و خوچد، او دغه بشپړ تيابي هڅې لا روانې دې.

بنوونکي ته لاربنونه:

- بنوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- بیا دې د بخار ماشین په اړه لنډه معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي او بیا دې یو تن د تولګي مخې ته را شي او د بخار د ماشین په اړه دې معلومات وړاندې کړي.

۲. معنا لغتونه

سل کاله پېږي

نبانه بېلګه

پخلنځۍ د خورو د پخولو ئای

بخار: د بخار ماشین د بخار د فشار په اثر کار کوي.

۳. پونستني:

﴿ هغه وخت کې چې د بخار ماشین نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په خه شي کول؟

﴿ د بخار د ماشین نظریه د لوړې خل له پاره د کوم پوه له خوا وړاندې شو؟

﴿ (جیووانی) ایتالوی مخترع کومه آله جوړه کړه؟

﴿ د بخار د یګي چې د نېټې په پخلنځيو کې کارول کېږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزوونه:

﴿ زده کوونکي متن لوستلى شي؟

﴿ د بخار د ماشین په اړه بې پوهه ترلاسه کړه؟

﴿ دوی د بخار د ماشین په اړه خپل معلومات نوروته وړاندې کولى شي؟

﴿ دنویو کلمو په معنا پوه شول؟

﴿ پونستنو ته بې مناسب څوابونه وویل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوبنې د بخار ماشین او آب ګرمۍ په اړه خو جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

دېرشم لوست احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل، ليکل او د هېواد د ملي و اکمن
احمد شاه بابا پېژندل دي.

پونتنې:

- ﴿ ويلی شئ چې احمد شاه بابا خوک دي ؟ ﴾
- ﴿ احمد شاه بابا په کوم کال کې او د چاله خوا
د افغانستان په پاچاهي و تاکل شو ؟ ﴾

د احمد شاه بابا اصلي نوم احمد خان دي او د ابدالي زمان خان زوي دي.
احمد شاه بابا په (۱۱۳۵) هجري لمريز کال د قندھار په بشارکې زبېدلې دی. پلار
يې د هرات مشرو.

احمد شاه بابا د نادرافشار له مرګه وروسته په (۱۱۶۰) هجري لمريز کال د قوم
دمشرانو دلوې چې جرگې له خوا د افغانستان په پاچاهي و تاکل شو. په ډېره لړه موده
کې يې پياورې مرکزې حکومت جوړ کړ او د افغانستان ملي و اکمن و احمد شاه بابا
سرېبره پر دې چې د جګړې په ډګر کې توريالي و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه
ویلی دي. خپل هېواد پرې ګران و، لکه چې وايې:

که هر خومې د دنيا ملکونه ډېرشي
زما به هېرنه شي داستا بنسکلې ډاګونه
دېهلي تخت هېرومې چې را یاد کرم
زماد بنسکلې پښتونخوا د غروسرونه
احمد شاه بابا د (۲۲) کالو پاچاهي وروسته مرشو او په کندھار کې خاوروته وسپارل شو.

بسوونکي ته لارښونه:

- متن په لور آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- د احمد شاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي او د احمد شاه بابا په هکله دي خو زده کوونکي معلومات وړاندي کړي.
۲. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروئ.
پیاوړی - قوي ډګر - میدان
واکمن - اختیاردار
۳. لندې پوبنتنې په خپلو کتابچو کې وليکي او ترڅنګه يې ټوابونه وليکي.
﴿ د احمد شاه بابا اصلې نوم خه دی؟
﴿ احمد شاه بابا د چا زوي دی؟
﴿ احمد شاه بابا په کوم کال او د چا له خواه افغانستان په پاچاهي
و تاکل شو؟
﴿ احمد شاه بابا خومره موده پاچاهي وکړه او چېږي بسخ دی؟

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
- ﴿ د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندي کولى شي؟
- ﴿ نيمګوري جملې يې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- ﴿ پوبنتنو ته سم ټوابونه ورکوي شي؟

کورني دنده:

د لاتدي بيت مطلب په خو کربنو کې په خپلو کتابچو کې وليکي

که هر خومې د دنيا ملکونه ډېر شي

زما به هېرنه شي دا ستا بسکلې ډاګونه

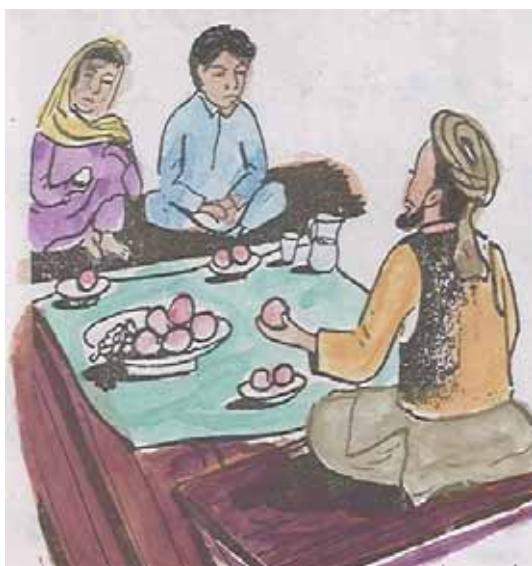
يو د پرشم لوست

خواپه شيان

موخه: د متن لوستل، ليکل د خوبه شيانو پېزندل او د هغه د گتیو په اړه معلومات لاس ته راولد دي.

پونتنې:

- د دasicي خورونومونه واخلي چې خوبه ولري؟
- د ډېرو خوبه شيانو خورل ګتيه لري او که زيان؟ ولې؟

خواپه شيان ببل ببل ډولونه لري
لكه بوره يا شکره، ګوره، شيريني،
قند، نقل، چاکليت او دasicي نور. په
ډېرو خوراکي شيانو او مېوو کې هم
زياته اندازه خوبه شته. په برابره اندازه
د خوبه شيانو خورل د ځوانانو،
ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ټکه
چې خواپه شيان انرژي يا قوت لري چې
موره تول او په تېره بیا ماشومان ورته

ډېره اړتیا لري. خود ډېرو خوبه خورل د ماشومانو له پاره زيانونه لري. لکه د غابنونو
خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زياته خوبه يا خواپه شيان و خوري نو اشتھاپې
خرابوي او نور خواپه نه شي خور لای. ټکه نور خواره هم د بدنه د ودي له پاره ضروري
دي. کونښن و کړئ چې د ډېرو خوبه شيانو له خورلوا خخه ډډه و کړئ ټکه چې ګتې يې
کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه و کړئ چې ډېره خوبه و نه خوري.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- د خوبو شيانو په اړه دې لنډ معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املاکار وکړي.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر خارنې لندې ونیسی او پوره لارښونه وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د خوبو د ګټو او زیان په اړه خبرې وکړي.
۲. د جملو د تشو ئایونو له پاره د قوس خخه مناسب لفظ خوبن کړئ او په كتابچو کې یې ولیکي!
خوابه شيان انژي يا قوت ..... (لري، لرم، لري).
موږ خوبو شيانو ته ډېره اړتيا ..... (لرم، لرو، لرئ).
د خوبو د ګټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښونه ..... (وکړي، وکرم).
۳. د لاندې کلمو خخه په خپلو كتابچو کې جملې جورې کړئ!
(شيان، خوابه، ډولونه، ماشومان او به، خورل).

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى او ليکلى شي؟ ﴾
- ﴿ د خوبو شيانو نومونه ويلى شي؟ ﴾
- ﴿ د خوبو شيانو د ګټو او زيانو په هکله خبرې کولي شي؟ ﴾
- ﴿ د جملو توش ئایونه یې په مناسبو کلمو سره ڈک کړي شول؟ ﴾
- ﴿ د ورکړل شويو ګډو د کلمو خخه په ترتیب جملې جورو لى شي؟ ﴾

کورني دنده:

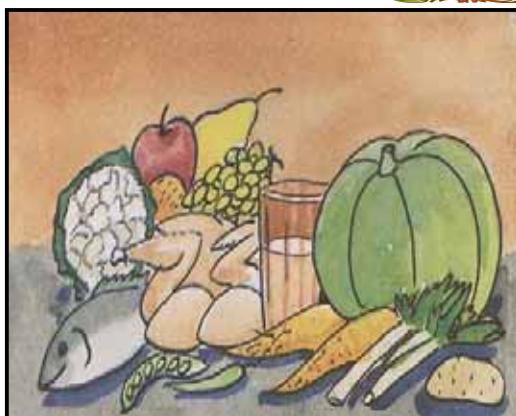
زده کوونکي دې د خوبو شيانو په اړه خلور جملې په خپلو كتابچو کې ولیکي.

دوه دېرشم لوست زموره ورخني خواره

موخه: د متن لوستل، ليکل دورخني ژوند دخورو د گټيو په اړه معلومات ور کول دي.

پونښنې:

څه فکر کوي چې خواره څه شی برابروي؟
که چیرې خواره انسان ته ونه رسیبرې څه کېږي؟

د دې له پاره چې ژوند وکړو او
خپل ژوند په بنه توګه تېر کړو نو موږ له
هوا، او بو سربېره خورو ته اړتیا لرو.
خواره د ټولو انسانانو اساسی اړتیاوې
دي. بې له خورو څخه د انسان ژوند
امکان نه لري. خواره ټولو هغه شیانو
ته وايې چې موږ بې خورو او څښو.

له خورو څخه یوه برخه زمود په بدنه کې انرژي يا قوت تولیدوي. او زمود د
بدنه له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول بې يا دونه کوو.
۱. خواره زمود بدنه په وده کې خورا مرسته کوي.
۲. خواره زمود بدنه تود ساتي.

۳. خواره زمود په بدنه کې انرژي برابروي چې جسمي او فکري کارونه سرته
ورسونه د دغې انرژي له کبله زمود بدنه غښتلی او پیاوړی کېږي او د ځینو
ناروغیو په وړاندې موډ بدنه مقاومت زیاتوی.

ګرانو زده کوونکو! هغه خواره چې زمود بدنه ټولې اړتیاوې بشپړوی او هم
زمود بدنه په بنه توګه ور څخه کار او فعالیت ترسه کوي د مناسبو خورو په نامه
یادېږي. په بنو او مناسبو خورو کې د بدنه د ورخني اړتیا وړ مواد لکه پروټئینونه
هم شامل دي چې زمود بدنه ډېر ضروري دي او بدنه ته انرژي برابروي پروټئین
زمود هدوکې په تېرہ بیا د ماشونو هدوکې پیاوړی کوي پروټئین په غونبه،

شیدو، هگیو، لوبيا، سبو، غلو، او مېوو کې پیدا کېرىي نو لازم دی چې موربد خپل وس او توان په اندازه پروتئيني خواره و خورو تر خو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولوسي.
- ښوونکي دې په ورخني ژوند کې د خورو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولوسي.
۲. د هرګروپ یو تن دې دخورو په اړه نورو ته معلومات ور کړي.
۳. پونتنې:
  - ﴿ خواره زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
  - ﴿ په کومو خورو کې پروتئيني مواد موجود دي؟
  - ﴿ مناسب خواره کوم خواره دي؟
۴. دلاندي جملو تشن ئایونه په مناسبو کلمو سره په خپلوكتابچو کې ډک کړئ.
خواره زموږ د بدن په _____ کې خورا مرسته کوي.
خواره زموږ بدن _____ ساتي.
خواره زموږ په بدن کې _____ برابوري.

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلي شي؟
- ﴿ په دې پوه شول چې زموږ خواره کوم دي؟
- ﴿ د مناسبو خورو په اړه خبرې کولی شي؟
- ﴿ پونتنو ته مناسب ټوابونه ويلی شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواره مو چې ډېر خوبنېږي په خپلوكتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

درې دېرشم لوست

ربنتیاویل

موخه: د متن لوستل، ليکل، د ربنتیاویلو په ارزښت پوهېدل او په ئان باندې يې پلي کول دي.

پونښني:

- ﴿ که تاسو په هر کار کې ربنتیا ووايئ مور او پلار مودر خخه خوشحالېري؟
که هو، نو ولې؟
﴾ ربنتیاویل خه ګته له لري؟

د اڅک کورنۍ یوبنې لري. یوه ورڅ اڅک خپل بنن ته ورننووت او پکې گرځیده. د بن په یوه خوا کې يې پر یوه تبر ستر ګې ولګېډې. تبرېي را واخیست او دیوې مېوه لرونکې ونې پوټکې يې پرې کړ. بله ورڅ اڅک له خپل پلار سره د بن د لیدلو له پاره ولاړ.

اڅک او پلاري يې په بن کې گرځبدل. ګوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پانې ژېږي شوې دي. پلار يې ډېر خواشيني او په غوشه شو. له اڅک خخه يې پونښنه وکړه: د دي ونې پوټکې چاپرې کړي دي؟ اڅک چې خواشيني بسکارېده، پلار ته يې وویل: ددي ونې پوټکې ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې په دي عمل سره ونه و چېږي او پانې يې ژېږېږي.

پلاري يې دده په ربنتیاویلو ډېر خوبن شو او ورته يې وویل: زویه! د ونو پوټکې خوک نه پرېکوي. که چېږي د ونو پوټکې پرې شي نو ونه و چېږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره اینې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دي ونې په و چېډو ډېر خپه شوم خو له بلې خواستا په ربنتیاویلو ډېر خوشحاله شوم، ئکه چې تارښتا وویل او ربنتیاویل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده ګوونکو خخه معلومات وغواړي.

د زده ګوونکو فعالیتونه:

۱. زده ګوونکي دې په وارسره متن ولولي. بیا دې یو یوتن د متن مطلب بیان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پیدا کړئ او تر کلمو لاندې بې په خپلوكتابچو کې ولیکئ!
بن - خوبن - پوټکۍ - خواشیني - غوشه .....

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوبن کړئ او د جملو په تشو ځایونو کې یې په
خپلوكتابچو کې ولیکئ!

د اڅک کورنۍ یو بن (لري، لرو)

تبرېي واخیست او دیوې مېوه لرونکي وني پوټکۍ یې (پري کړل، لېږي کړ)

اڅک او پلار یې کله چې په بن کې (ګرځدل، تلل)

ګوري چې ده ماغې مېوه لرونکي وني پانې ژېړې شوي (دي، ۵۵)

زویه! د ونو پوټکۍ څوک نه (پري کوي، شکوي)

ارزونه:

﴿ زده ګوونکي متن لوستلى شي؟

﴿ آيا دوى له متن خخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب یې پوه شول؟

﴿ زده ګوونکي د رښتیاویلو په ګتيو خبرې کولى شي او له رښتیا ويلو

﴿ سره یې مينه پیدا کيرې.

﴿ نوي لغتونه په جملو کې کارولى شي؟

﴿ په نيمګړو جملو کې مناسبي کلمې کارولى شي؟

کورنۍ دنده:

د رښتیاویلو په اړه په خپله خوبنې څو جملې په خپلوكتابچو کې ولیکئ!

خلور دېرشم لوست

سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل ، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پونتنتنی:

- ﴿ ستاسو په فکر سخاوت خه ته وايي؟ ﴾
- ﴿ تاسود خپل وس او توان په اندازه له کوم بي وزلي سره مرسته کړي ده څرنګه؟ ﴾
- ﴿ سخي انسان د خدای (جل جلاله) په نزد خه قدر لري؟ ﴾

سخاوت دي ته وايي چې يو سپري د خپل مال، پېسو او نورو څخه يو خه
اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په
سپېڅلې دين کې دېرښه او په زړه پورې عمل بلل شوی دي. دمثال په توګه که
چېږي يو بي وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید مرسته وکړو.
همدا راز يو چا ته د نسو کارونو لارښونه وکړو. سخي انسان ته د
خدای (جل جلاله) دوست هم وايي.

خدای (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنيا کې عزت ورکوي او د هغه مال
زياتوي. په آخرت کې هم دېر شوابونه ور په برخه کوي.

لكه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتيرې
د کوهې او به چې وباسي لازیات شي

بنونکي ته لاربنونه:

- بنونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووایي او مرسته دې ورسه وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې خو تنه وار په وارد ټولګي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.
۲. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ! سخاوت_ سخي_ حوانمرد_ سپېخلی
۳. لاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړي ولیکۍ!

سخاوت دې ته وايي چې یو سړۍ د خپل مال، پېسو او نورو خخه یو خه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا خلکو ته ورکړي.
سخاوت د اسلام په سپېخلی دین کې په زړه پورې بلل شوی دی که چېږي یو بې وزله انسان ګورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد وکړو.
سخي انسان ته د خدای هم وايي.

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن لوستلى شي؟
- ﴿ دوي د متن په مطلب پوه شول؟
- ﴿ د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولى شي؟
- ﴿ نیمگړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړاي شوې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په خو کربنو کې ولیکۍ.

دادنيا په سخاوت سره زياتيږي
د کوهې او به چې وباسي لازیات شي

پنځه د پرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، ليکل او د مورد حقونو په ارزښت پوهېدل دي.

پونښني:

- ﴿ ستاسو په نظر مور په خپلو ما شومانو کوم حقونه لري؟ ﴾
- ﴿ مور او تاسي ولې د خپلي مور درناوی او ور سره مرسته کوو؟ ﴾

تولو خلکو ته په کار دی چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. ده ګوی له لارښوونو خخه اطاعت وکړي. خبری يې ومني. کله چې هغوي پې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بريالي او آخرت يې روښانه شي. هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم اللہ وجہ) ته يې وویل: زما خادر واخله او په پلانکي ئای کې يې شپون ته ور کړه. حضرت علی (کرم اللہ وجہ) خادر واخیست او د شپون ئای ته ورغی. حضرت علی (کرم اللہ وجہ) له چا خخه پونښنه وکړه چې پلانکي شپون پېژنی؟ سړي ورته وویل: چې هو: پېژنم يې. هغه په غره کې رمه پیاې. حضرت علی (کرم اللہ وجہ) شپون ته ورغی او ورته يې وویل: حضرت رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) پرتا سلام وايې او دا خادر يې ما ته راکړ چې تا ته يې درکرم. شپون ورته وویل: کله چې زه خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) غابن شهید شوی دی، ما خپل غابنونه مات کړل. بیا مې غونبتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) ته ورشم. خو خرنګه چې مور مې دېره زړه او بې وسې ده. ما ده ګې خدمت کاوه. حضرت علی (کرم اللہ وجہ) ورته وویل: تا د خپلې مور خدمت کړي دی، خداي (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) په حضور ستا تول خدمتونه د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) خپل خادر زما په لاس تاته د سوغات په ډول رالېږلی دي. شپون بیا هغه خادر واخیست او مننه يې ترې وکړه. د اسلام پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) د مور په هکله دا هم فرمایلې دي:

جنت د مور او پلار تر پنسو لاندې دي

بنوونکي ته لار بنونه:

- بنوونکي دی متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) په هکله نور خه معلومات لري، و دي وايي.
- د متن په مطلب دي پوره رنا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې خو تنه زده کوونکي په وارسره دلوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

۲. پونتنې:

موږ بايد له خپل مور او پلار سره خه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجهه) ته يې خه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیہ وسلم) ولې خادر سوغات کړ؟

زمور پېغمبر حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) د مور په هکله خه فرمایلي دي؟

۳. لاندي نيمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې دخپل مور او پلار وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجهه) خادر واخیست او د ئای ته ورغی.

رسول الله دا خادر ما ته را کړ چې——— بې درکړم.

جنت د مور او پلار تر——— لاندي دي.

ارزوونه:

زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟

د متن مطلب ويلى شي؟

پونتنوته سم څوابونه ورکولى شي؟

نيمګړې جملې بشپړ ولې شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په بنکلې ليک سره د خپلې مور د حقوقو په هکله خو جملې ولېکي.

شپږ دېرشم لوست

نوم

ملالي،	اجمل،	بریالي،
چوکي،	غوا،	ونه،
	چرگ	کړکي،

موخه: د متن لوستل، ليکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم يې پوهبدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوبنستني:

- په چوکات کې خه ډول کلمې ليکل شوي دي؟
- د غه کلمې خلک خه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حيوان، نبات او يا نورو شيانو د پاره وي.
لكه خټک، قادر، آس، اوښ، ونه، خوکۍ او داسي نور.

د اجمل پلار، تورګل اکا د کور ترڅنګه د چرګانو یو فارم جوړ کړي دی. فارم هغه ئای ته وايي چې چرګان په کې ساتل او پالل کېږي. همدا راز هغه یو آس او یوه غوا هم ساتلي ده او روزنه يې کوي. د تورګل اکا مشرزوی اجمل په خلورم ټولګي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له بنوونځي خخه رخصت او کورته راشي، د بنوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډي خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرګانو او چورګورو ته خواره او او به ورکوي. دوى د خپل فارم په شاوخوا کې بنکلې ګلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا يې ډېره بنکلې کړي ده. د اجمل پلار د ونو ترڅنګه بنکلې خوکۍ هم اينې دې چې د ګلانو د نندارې له پاره ترې کار اخلي. د تورګل کورنۍ د چرګانو روغتیا ته ډېره پاملننه کوي. له دې کار خخه د دوى ژوند ډېرنې شوي دي. تورګل اکا اجمل ته داسي وايي: زويه! که کوم وخت زموږ چرګ ناجوړه شي هغه باید په چا ونه پلورو او نه يې غونبه په خپله و xorro ځکه چې هر کسب باید په امانت داري ولاړوي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې متن په لور آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکي دې په متن کې د اشخاصو، خارويو، نباتاتو او شيانو نومونه په تخته ولیکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نوموري کلمې نومونه دې

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته ووایي.
۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته ولیکي.
۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!
اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرگان، روزنه، اشر، بسکلی،
ګلان، خوکۍ، ونې، روغتیا، ساتلي، خخه، لري، بنه، تري، حکه

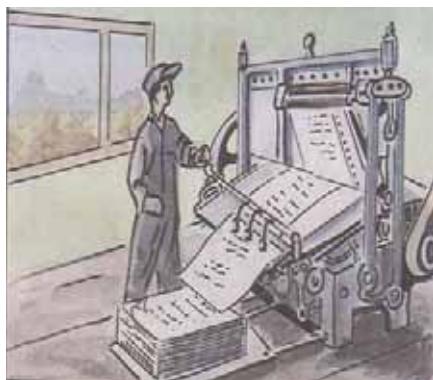
ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکي متن لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم خه ته وايي؟ ﴾
- ﴿ د نوم په اړه نور مثالونه ورکولى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟ ﴾

کورني دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، خارويو اود نباتاتو یو خو نومونه ولیکي.

اوه دېشم لوست د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، ليکل. د چاپ ماشين د اختراع
په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوبنتني:

- ﴿ ويلى شئ چي د كتابونو د چاپ ماشين د لومري ئل له پاره
چا جور کړ؟ او ولې؟
- ﴿ د چاپ ماشين لومري له خه شي خخه جور شو؟

د احمد پلار اخبارلوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه كتابونه وو.
په غوريې کتل او په فکر کې و. پلاريې ور خخه پوبنتنه وکړه: خه فکر کوي، زويه؟
احمد وویل: ما د اكتابونه کتل. ته يې وګوره خومره بنسکلي چاپ شوي دي. پلار
يې وخذل او ورته يې وویل: زويه! د نن ور حې خخه په زرگونو کلونو پخوا خلکو
ليک نه پېژانده. دیوه کار يا د کوم خبر د رسولو له پاره به يې سړي يو ئای او بل
ئای ته لېږه.

په دې کې يوه لویه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به ورکه شوه. بله
ستونزه داوه چې دا خبره به هم خو تنو ته رسپدہ او ځینو نورو ته چې لري او سپدله
بېخې نه رسپدہ.

بيا داسي وخت هم راغۍ چې خلکو ليکل زده کړل خود ليکلو له پاره دېر کوبښن
او وخت په کارو. وروسته خلکو فکر وکړه چې خپلې ليکنې بايد ژروليکي او وخت مو
دېر تېرنه شي. چا چې د لومري ئل له پاره د دې جلا جلا تورو په یو ئای کولو سره د
چاپولو طريقة پیدا کړه هغه خه نومېدہ؟ هغه (ګوتېرګ) نومېدہ هغه له لرګي خخه
تورې جور کړل او د هغه په وسیله يې كتابونه چاپ کړل

خو ڏ پر ڙر هغه ته خرگنده شوه چې د لرگيو دا توري خرابېري او بیا کتابونه دومره بنکلي او صفا نه چاپېري. د دي ڪار له پاره گوتبرگ له یو بل سري خخه مرسته وغونبته. هغه سري ورته ديوه قالب او داوسپني د تورو جورولو لاري چاري ور زده ڪري. په دي ڏول یو وروکي د چاپ ماشين جور شو چې یو کتاب یې چاپ او خپور ڪر. وروسته دي ڪار ورو ورو پرمختگ وموند. اوس په هر هپواد کي په لکونو شمېر کتابونه، بنايسته او رنگيني ورخ پانې چاپېري. چې ٿوان، زده کوونکي، نر او بنئي یې په مينه لولي، خپله پوهه زياتوی اوله هغو خخه په خپل ورخيني ژوند کي گته اخلي... د نړۍ له حالاتو خخه ھان خبروي. که چېري د چاپ ماشينونه نه واي نو موږ به له پوهې خخه بي برخې او بي خبره پاتې واي. احمد چې له پلار خخه دا گټهور معلومات واور بدل، ڏېرخوبن شو او ويې ويل: پلاره! زه به دا تولي خبرې خپلو ملګرو ته هم وکرم چې د پوهې او د چاپ د ماشين په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لرنښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د چاپ ماشين په اړه دي رنما واقوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي په وار سره متن په لور آواز ولولي. بیا دي د لوست مطلب په خپله ڇبه نوروته بيان کري.
۲. زده کوونکي دي په گروپونو کي متن په چوپتيا ولولي او نومونه دي پکي په گوته ڪري. بیا دي په خپلو کتابچو کي ولیکي.
۳. زده کوونکي دي د لاندي جملو خالي ئايونه په مناسبو کلمو بشپړ ڪري. د احمد پلار اخبار

احمد هم ورسه ناست و له هغه سره دوه وو.

پلار بې ور خخه پونتنە و کەھ خە کوپی؟

احمد وویل: ما دا کتابونه .

ته بې و گوره خومره بىكلى شوي دي.

٤. پونتنى:

د احمد پلار خە شى لوتست؟

لە احمد سرە خە شى و؟

د لومړي ئل لە پاره چا د لرگيو خخه توري جوړ کړل؟

د چاپ په ماشين کې خە شى چاپ او خپريږي؟

د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

زده کوونکي متن سم لوتلى شي؟

زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟

کولى شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولګيوالو ته ووايي؟

په متن کې نومونه پيدا کولى شي؟

پونتنو ته مناسب ٿوابونه ولې شي؟

کورنى دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خونبه په خپلو کتابچو کې خو جملې ولېک!

اته د پرشم لوست د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، ليکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې يې کارول دي.

پوہنچنی:

خوک کولی شي چي د مفرد نوم او د جمع نوم وواي؟
مفرد او جمع نوم خه ته واي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې یوازې په یو سري، یو حیوان او یو شې د لالې کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له یو خخه په زیاتو سرپیو، حیواناتو او شیانو دلالت وکړي.

یہ لاندی جملو کے د مفرد اور جمع نومونو مثالوںہ:

د مفردو نومونو جملی د جمع نومونو جملی

دا یسونه دی . دا یسنه دی .

دا کتابونه دی . دا کتاب دی .

هغه ونه ده هغه ونه ده

د مفردو جملو جمع ولیکئ!

مثال: دا سري دی . دا سري دی .

مفرد جمع

داسنجه ده

دا اس دی . دا ..... دی

دا سندھا دی ..... دا سندھا دی

دا ..... دی دا پسہ دی .

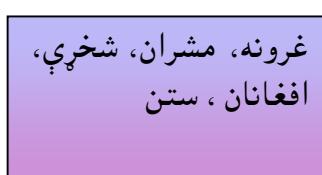
ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د مفرد او جمع په اړه دي معلومات له مثالونو سره په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

1. زده کوونکي دي په وارسنه متن ولولي.
2. د چوکات مفرد او جمع نومونه د لاندي جملو په تشو Ҳايونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې بې ولیکي!

کله چې کومه ستونزه پيدا شي د قوم سره راغونه بېږي.

ستونزې او د جرګو له لاري او اريږي.

له جرګې خخه ملاتر کوي.

زمور هپواد زيات لري.

دواکسین بايد پاكه وي.

3. لاندي مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بیا بې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سیندونه، وياله، افغانان، ګلان، مشر، غوا)

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلي شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه پېژندل؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعریف کولی شي؟ ﴾
- ﴿ د ورکړل شویو مفرد او جمع نومونو خخه بې جملې جوړې کړای شوې؟ ﴾

کورني دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له یاده ولیکي او بیا بې د جمع په نومونو واروئ!

نهه د پرشم لوست نيکي کول

موخه: د متن لوستل، ليکل، د نيكى په مفهوم پوهبدل او په ورخينيو چارو کې يې عملی کول دي.

پونتني:

ستاسو په فکر نيكى يعني خه؟
نيکي کول خه گتهه لري؟

يو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نيكى او مرسته کوي.
د ژبه په وسيله نيكى کول خلکو ته د ژبه له لاري لارنسونه ده. خه يې چې زده وي
او بنه وي، هغه بل چاته بسودل او ويل دي. که خوک لارنسونې ته اړوي، په نرمو
او خوبو خبرو ورته لارنسونه کوي. دلاس په وسيله نيكى او مرسته کول، مثلاً د
يوه روند لاس نیول او سمې لاري ته يې برابرول دي او یا خوک روند يا کمزوري
له سړک خخه بلې خواته تېر کري. که دیو چا بار دروند وي، ورسره يې يوسي.
که خوک وږي یا لوح وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. بنه
زده کوونکي دغه گټوري خبرې تل په پام کې نيسې او په ژوند کې پرې عمل کوي.

رحمان بابا وايې:

کر د ګلو کړه چې سيمه دې ګلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي
کوهې مه کنه د بل سړي په لار کې
چېږي ستا به د کوهې په غاره لار شي

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دی متن په لور آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په وار سره متن په لور آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
- دلاندي چوکات له مفردو کلمو خخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړي کړئ.

جمع	مفرد
ژبې	ژبه
	لاس
	مرسته
	لارښونه
	سپک

- لاندي نيمګري جملې په خپلو کتابچو کې بشپړي کړئ!
يوانسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نیکي او مرسته
د ژبې په وسیله خلکو ته لارښونې
په لاس نیکي کول هغه دی، چې د یو روند لاس
که د یو چا بار دروند وي، ورسه بې
- دلاندي بیت مطلب په تړوليکي!
کر د ګلکو کړه چې سیمه دې ګلزار شي
اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلى شي؟
د متن په مطلب پوه شول؟
د نیکي کولو په اړه خبرې کولى شي؟
زده کوونکو نيمګري جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړي؟
دلوستل شوی بیت مطلب په تړ اړولى شي؟

کورنۍ دنده:

- د نیکي کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې خو کربنې وليکي چې بايد له چا
سره مرسته وشي.

خلوپښتم لوست

متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ئاي يې کارول دي.

پوبنستني:

- ﴿ تاسي متلونه اوريديلى دي؟
- ﴿ خوک کولي شي متل ووايي؟
- ﴿ د متل د کارولو خاي پېژني؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوازمونه په هېواد کې ڈېر دود لري.
او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتیا په وخت کې کاروي.
په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- ❖ خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- ❖ خپل عمل دلاري مل.
- ❖ خه چې کري هغه به ربې.
- ❖ ژرنده که د پلار ده هم په وارده.
- ❖ چې اوسي، په خوي به دهغو سې.
- ❖ له یolas نه تکنه خېژي.
- ❖ په یوه گلنې پسرلى کېږي.
- ❖ مارتنه په لستونې کې ئاي مه ورکوه!

بنونکي ته لارښونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په ګروپونو وویشئ چې له یو بل سره د متلونو په اړه وغږېږي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن ولولئ او یوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بیا د هری ډلي یو تن دي په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.
۲. لاندي عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بیا متلونه په ګوته کړئ، وروسته یې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
ستړگۍ په بنونه درنېږي.
د اڅک پلار.
حُمکه هغه سوئي چې اور پرې بليږي.
د هوسي مور.
درواغ د ايمان زيان دی.
اوښ په بلډه نه وهل کېږي.
که نن پر ما سبا پرتا.
دریاب په لوته نه خپږي.
زمور افغانستان.
د پښتو خلورم کتاب.

ارزونه:

- زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- دوي کولی شي چې متل له یاده ووايي؟
- په دې پوه شول چې متل باید سپې چېږي وکاروی؟

کورني دنده:

متلونه له یاده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې وليکئ!

يو خلو بنتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال خټک، امير کرور، ننگرهار،
مزار شریف، ابو ریحان البیرونی، بامیان.

موخه: د متن لوستل، ليکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې يې کارول دي.

پونتني:

په پورتنې چوکات کې خه ليکل شوي دي؟ په هغو کې خاص نوم بسولی شی!
ستا سو په فکر خاص نوم خه ډول نوم ته وايي؟

خاص نوم: هغه دي چې په يو خاص شخص او ئای باندي د لالت وکړي. لکه
مزار شریف، احمد شاه بابا، کابل، بلخ، پغمان

زموږ د ګران هېواد افغانستان مرکز کابل دي.
کابل ډېري تاریخي او بنکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان مانۍ، د بابرین، د باځ
پالا هوتل، د امير عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواهه د پروان ولايت، لو بدیع ته يې د ورد ګو او میدان ولايت،
جنوب خواهه يې د لوګر ولايت او ختيئ ته يې د لغمان او ننگرهار ولايتونه پراته دي.
کابل ډېرسونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجونې او هلکان پکې زده کړه
کوي همدا راز کابل ډېري نښې مېوې لري چې منې يې له ډېر پخوا خخه شهرت
لري.

بنوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دي معلومات وړاندې او مثالونه دي پر تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي په وار سره متن ولولي.

۲. په لوستل شوي متن کې دي خاص نومونه په ګوته کړي. بیادې په تخته ولیکي.

۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

افغانستان ډول ډول څاروی لري. (افغانستان)

زمور د ګران هېواد مرکز کابل نومېږي.

په ننګرهار کې د نارنجو ونې ځېږي دي.

د بابر په بن کې بنسکلي او بنايسته ګلان کړل کېږي.

د کابل پوهنتون د لور ډله کړو څای دی.

ارزونه:

﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟

﴿ د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟

﴿ خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولى شي؟

﴿ په متن کې یې خاص نومونه په ګوته کړاي شول؟

کورني دنده:

زده کوونکي دي پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دي په جملو کې وکاروی.

دوه خلو پښتم لوست

وزرماټي مرغه

موخه: د متن لوستل، ليکل او پر مرغانو باندي د زړه سوي په ارزښت پوهبدل دي.

پښتنې:

تاسي داسي خوک پېژنۍ چې هغه په التونکو مرغانو باندې زړه سوي ولري؟
فکرو کړئ چې له یو وزرماټي مرغه سره مخامنځ شئ خه به وکړئ؟

يوه ورڅه بنايسته ګل له خپلو خوتولګیوالو سره یو بااغته ولاړل چې هلتله خپل درسونه ولولي. دوي دیوې وني لاندې کېناستل او په درس لوستلوا یې پیل وکړ.

په دې شبېه کې یې التونکي مرغان لیدل چې د ونوپرنساخونو کېناستل. د بااغ په یوه خواکې یې ولیدل چې یو مرغه د بوټوله پاسه پروت دی او الوتی نه شي. بنايسته ګل ورغى او مرغه یې ونيو، ويې کوت چې یو وزريې مات دی. اېمل پښتنه وکړه: دا مرغه خه کوي؟ هغه خواب ورکړ: کورته یې ورم او کوبنښ کوم چې وزريې جوړ شي. اڅک وویل: زه به یوه پنجره درکړم.

بنايسته ګل چې کورته ولاړ مرغه یې خپلې مورته وښود. موريې تري پښتنه وکړه: ولې دې کورته راور؟ ..... هغه خواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزريې جوړ شي. موريې بیا تري پښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پیدا کړه؟ بنايسته ګل خواب ورکړ: له اڅک خخه مې واخیستله.

بنايسته ګل به هره ورڅه ته او به او دانه ورکوله. خو ورڅې تېږي شوې. مرغه جوړ شو او داسي بسکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې خخه ووزي. کله چې بنايسته ګل په دې پوه شو چې مرغه بنه جوړ شوی دی او الوتی شي، له ئان سره یې وویل: او س بايد دا مرغه خوشې کرم ترڅو په آزاد ډول په هوакې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه یې خوشې کړ او والوت.

ښوونکي ته لازښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دي خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دي په وار سره متن په لور آواز ولولي. بيا دي یو تن په وارد لوست پر اصلی موضوع باندي نورو ته معلومات ورکړي.
- پونستني:
  - که موږ یو التونکي مرغه ووینو چې وزر یې مات وي خه به وکړو؟
  - بنيسته ګل د بوټو له پاسه خه شي ولید؟
  - مرغه یې بيا چېږي یوړو؟
  - د وزر ماتي مرغه له نیولو خنځه د بنیسته ګل موخه خه وه؟
  - موږ باید له مرغانو سره خنګه سلوک وکړو؟
- د لاندې چوکاټ له جمع کلمو خخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
درس	درسونه
وني	
مرغان	
بناخونه	

ارزوونه:

- زده کوونکي متن لوستلى شي؟
- د متن په اصلی مفهوم پوه شوي دي؟
- دلوقت شوي متن مفهوم په خپله زبه خپلو ټولکیوالو ته ویلی شي؟
- له ورکړل شويو جمع کلمو خخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!
(مرغه - آزاد - پنجره - باغ)

دري خلو پښتم لوست

د زغم بنېگنې

موخه: د متن لوستل، ليکل او په زده کوونکو کې د زغم او حوصلې
د بنېگنو د پیاوړتیا روزنه ده.

پښتنې:

- ﴿ ويلى شئ د زغم معنا خه ده؟ ﴾
- ﴿ ستاسو په کورني کي خوک دنبه زغم او حوصلې خاوند دي؟ ﴾
- ﴿ زمود پیغمبر (صلی الله علیہ وسلم) د خه شي خاوند و؟ ﴾

د بشريت ستر لارښونکي حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) په ژوند کې دخورا بنسو اخلاقو درلودونکي او د بشپړي حوصلې خاوند و. لوی خداي (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړي و.
زمود پیغمبر (صلی الله علیہ وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په او ارولو کې له ډېږي
مېړانې او عدالت خخه کار اخيسته.

وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه له اداکولو له پاره د جومات په لور روان و د تللو په حال کې به یوې یهودي بسخې له بامه پرمبارک خڅلې راغور څولي او د پیغمبر (صلی الله علیہ وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) بهدا اذیت په ډېره سره سینه زغمه اوله صبر خخه به یې کار اخيسته دغه عمل ډېږي ورځي تکرار شو خوناخاپه دوه ورځي دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) په دوېمه ورځ په جومات کې پښتنه وکړه چې هره ورځ یهودي بسخې پرده خڅلې راغور څولي خو دا دوه ورځي دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) د علت پښتنه وکړه، یوتن مبارک ته څواب ورکړ چې هغه بنځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) دلمانځه له اداکولو خخه وروسته بیا د یهودي بسخې کورته ورغۍ او له هغې خخه یې د روغتیا پښتنه وکړه. دا خبره یهودي بسخې ته د حیرانتیا وړو. هغې د رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) په صبر او حوصلې آفرین ووايې او په هماګه ورځ یې ايمان راوتر او مسلمانه شو.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- د متن په مطلب دي خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

1. زده کوونکي دي په وار سره متن په لور آواز ولولي. بيا دي یو یو تن په وارد متن مطلب نوروته ووايبي.
2. پوبنتني:
 ۱) د زغم معنا خه ده؟
 ۲) د لوستل شوي متن خخه مو خه زده کړل؟
 ۳) د لاندي جملو تشن ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خاوند ، وران ، زغم ، ايمان ، مسلمانه ، اخيسته

د بشريت ستر لارښود په ژوند کې دخورا نبو اخلاقو درلودونکي او د بشپړې حوصلی و.

زمور پیغمبر (صلی الله علیہ وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په او اړولو کې له ډېږي مېړانې او عدالت خخه کار.

وایي چې مبارک به کله چې دلمانه د اداکولو له پاره جومات په لور وو.
حضرت محمد (صلی الله علیہ وسلم) به دا اذیت په ډېړه سره سینه.

حضرت رسول اکرم (صلی الله علیہ وسلم) دلمانه له اداکولو خخه وروسته بيا د یهودي بنېټې کورته ورغۍ او د هغې خخه یې د پوبنتنه وکړه.

په هماغه ورڅې راړو او شوه.

3. په لاندي کلمو کې سمه کلمه په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکي!

لارخود	لارښود
حوصلې	اوصلې
زغم	ځغم

ارزونه:

- ۱) زده کوونکي متن لوستلي شي؟
- ۲) د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- ۳) د لوست په مطلب خبرې کولي شي؟
- ۴) نيمګري جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورني دنده:

لاندي کلمې په جملو کې وکاروئ!
زغم، حوصله، جومات

خلور خلوپښتم لوست

د ناروځي ليک

موخه: د ناروځي ليک، لوستل او د ناروځي په وخت کې د بسوونځي ادارې ته يې استول دي.

پونښتني:

﴿ تاسو کوم وخت خدای مه کوه د ناروځي له امله د بسوونځي ادارې ته ليک استولی دي؟ ﴾

﴿ د بسوونځي ادارې ته د ناروځي د ليک استولو خخه مو هدف خه دي؟ ﴾

د رحمان بابا د بسوونځي مدیر صاحب!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن دیوې ناروځي له امله بسوونځي ته درتلای نه شم.

هیله ده چې ناسوب ونه شمبېرل شم.

په درناوي.

نېټه

ملاли، د خوشحال لورد خلورم الف د ټولګي زده کوونکې

بنوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دې د نارو غې لیک په لور آواز ولولي.
- بنوونکي دې زده کوونکو ته د نارو غې لیک "ګتې وښيي او زده کوونکو ته دې لارښونه وکړي چې د نارو غې لیک له ياده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د نارو غې لیک په لور آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.

۲. زده کوونکي دې د نارو غې لیک پاک سوتره په خپلوكتابچو کې ولیکي.

۳. پونستني:

﴿ تاسې خدای مه کړه که نارو غه شئ د بنوونځي ادارې ته خه شی استوئ؟ ﴾

﴿ د نارو غې لیک له استولو خخه مو موخه خه ده؟ ﴾

﴿ په نارو غې لیک کې د نېټۍ لیکنه ولې ضرور ده؟ ﴾

ارزونه:

﴿ زده کوونکي د نارو غې لیک لوستلې شي؟ ﴾

﴿ زده کوونکي په دې وېوهبدل چې د نارو غې لیک په کوم وخت کې لیکل کېږي؟ ﴾

﴿ زده کوونکي د نارو غې لیک له ياده لیکلې شي؟ ﴾

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلوكتابچو کې په نېټلې لیک سره یو د نارو غې لیک په خپل نوم ولیکي.

پنځه خلوېښتم لوست

دارټیا لیک

موخه: د اړټیا لیک لیکل، لوستل او د اړټیا په وخت کې ترې ګټه اخیستل دي.

پونستي:

- تاسې کله د ضروري کار له امله د بنوونځي ادارې ته رقעה لیکلې ده؟
- د بنوونځي ادارې ته د اړټیا لیک استول خه ګټه لري؟ او ولې؟

د سید جمال الدین افغان د بنوونځي بساغلی مدیر صاحب!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن د یوه ضروري کار له امله بنوونځي ته درتلای نه شم.

هيله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټې

اجمل د خوشحال زوي

د خلورم الف ټولګي زده کوونکي.

بنوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دې د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
- بنوونکي دې زده کوونکو ته د اړتیا لیک د لیکلوا په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښونه وکړي چې د اړتیا لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسنه د اړتیا لیک په لوړ آواز ولولي.
۲. بیا دې د هر ګروپ زده کوونکي په وارسنه د اړتیا لیک په اړه خبرې وکړي.
۳. زده کوونکي دې یو بل ته د اړتیا لیک املا ووایې او خپلې غلطې دې یو د بل په مرسته اصلاح کړي.
۴. پونښنې:
  - ﴿ تاسي ته که کوم کار پېښ شې د بنوونځي ادارې ته خه استوی؟ ﴾
  - ﴿ د اړتیا لیک استول د بنوونځي ادارې ته خه ګټه لري؟ ﴾
  - ﴿ په اړتیا لیک کې نېټه ليکنه ولې مهم کار دی؟ ﴾

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکي د اړتیا لیک لوستلی شې؟ ﴾
- ﴿ د اړتیا لیک د لیکلوا په ارزښت پوه شول؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي کولی شې چې د اړتیا لیک د املا په توګه ولیکي. ﴾

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتیا لیک ولیکي او په بله ورڅ دې خپل بنوونکي ته ورنېکاره کړي.

شپږ خلوبنیم لوست خه چې وايې هغه به اوري

موخه: د متن لوستل، ليکل، انگۍ په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو ورپه گوته کول دي.

پوبنتني:

- ﴿ کله مود سارا ياد غره دلمني ترخنگه په لور آواز چېغه وهلي ده؟ ﴾
- ﴿ تاسي بيرته خه اورېدلې دي؟ او ولې؟ ﴾
- ﴿ ستاسو په فکر بېرته آورېدل شوي غړته خه وايې؟ ﴾

يوه ورخ اشرف د سېل له پاره د کلې د غره لمنې ته ورغى. هلتنه په لوبو اخته شو. ناخاپه يې له منځي خخه يو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغاء وکړه. هر غړې چې د ده له خولي خخه راوت، هغه به يې بېرته اورېدله. هېڅکله يې داسي پېښه نه وه ليدلې. ډېر حیران شو چې دا خوک د ده د آواز پېښي کوي. أشرف غړ، چې څوک يې؟ آواز يې واورېد چې څوک يې؟ أشرف په غوسمه شو او په لور آواز يې

وویل: ته ډېر بې عقل يې! ټواب يې واورېد چې ته ډېر بې عقل يې. د اشرف غوسمه زياته شوه. په سختو خبرو بې پیل وکړ. آخر پوه شو چې هر خه وايې، ټکي په ټکي يې بېرته اوري. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو يې پیل وکړ چې غړ ګونکي پیدا کړي. هر خومره چې وګرځید هغه يې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغي، پلار ته يې وویل: پلار جانه، نن په غره کې يوه هلك زما د آواز پېښي کولې، سختې خبرې مې ورته وکړي. هغه هم همغسي سختې خبرې راته وکړي. هر خومره مې چې ولتاوه، پیدا مې نه کړ.

پلار يې چې د خپل زوي تبولي خبرې واورېدي داسي يې ورته وویل: د زړه سره! هر خه چې دي اورېدلې دي هغه ستاد خپل آواز غړو ګوند دی. چې بېرته تاته راګرځيدلې دي. په غرونو او داسي نورو خایونو کې نور آوازونه نه وي. غرونه مخامنځي، بیا بېرته راګرځي او اورېدل کېږي. بیا يې د اشعار ورته ووايې:
دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز
چې وايو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

د آواز دغه غبرگون چې د جګو غرونو ترمنځ د تنګودرو په اړخونو کې رامنځته کېږي د پښتنو په ټینو سیمو کې د انګۍ په نامه هم یادېږي دغه غبرگون په دغه شان څایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- له متن خخه پر اصلی مطلب دي پوره رينا واقوي.
- بساغلی ښوونکي دي د متن د خو جملو املا شاګردانو ته ووایي.
- ښوونکي دي د فعل کلمې د متن خخه پیدا او د تختې پر مخ ولیکي:

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي په وار سره متن په لور آواز ولولي.
۲. د هرګروپ خخه دي یو تن په وار سره د متن پر اصلی مطلب نورو ته معلومات ورکړي.
۳. د لاندې جملو تش څایونه دي په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دي په څلوا کتابچو کې ولیکي!
یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته
یو غره ته
هله په لوړو اخته
په حیران شو چې دا خوک د ده د آواز بیښې.
۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروی!
انګۍ - د غړو غبرگون ، کړنګار
واقعه - پیښه
قار - غوسمه

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ دوي د متن په اصلی مطلب پوه شول او خبرې پري کولى شي؟ ﴾
- ﴿ د جملو تش څایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟ ﴾

کورني دنده:

زده کوونکي دي د لوست مطلب په خو کربنو کې ولیکي.

اوه خلوېښتم لوست افغانستان

موخه: د متن لوستل، لیکل او زده کوونکي په دې وپوهیږي چې زموږ د هېواد خلورو خواوته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوبنتني:

- ويلی شئ چې زموږ ګران هېواد افغانستان په کومه و چه (قاره) کې پروت دي؟
- خوک ويلی شي چې د افغانستان په خلور خواو کې کوم هېوا دونه پراته دي؟
- زموږ په هېواد کې کوم مليتونه اوسيېږي؟ نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دی او د آسيا په لویه و چه کې پروت دي. خلک ورته

د آسيا زره هم وايي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختيئ ته يې پاکستان او لويدیع ته يې د ایران هېواد موقعیت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او مليتونه ژوند کوي لکه پښتنه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن بلوچ، نورستانیان، پشه يان او داسي نور. دا ټول افغانان بلل کېږي. زموږ بدنه ويئه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانواو مېوو خخه جوره شوې ده. دا هېواد پرموده باندې د مور په شان حقونه لري. ئکه موږ ته يې داسي روزنه راکړي لکه خنګه چې خپلې مور روزلي يو.

ټول افغانان کولي شي د خپل هېواد په پراخه او بنایسته لمن کې په ډېره خوشحالۍ ژوند وکړي. موږ باید د ژوند ترپایه پورې د خپل ګران هېواد د آبادی له پاره کوبنښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همېشه ودان اوسمسور شي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دې دلوست متن په لور آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تخته ولیکي. له زده کوونکو خخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروی.
- د افغانستان په اړه لنډه معلومات دې ورکړي.
- له متن خخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن خخه دې په زده کوونکو باندي املا ولیکي!

د زده کوونکو فعالیتونه:

1. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بیا دې دهري ډلي خخه یو تن د ټولګي مخکې د افغانستان د ګاونډې ټپه هبادو نومونه په لور آواز ووايي.
2. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بیا يې په خپلو کتابچو کې ولیکي.
افغانستان، مليتونه، مور، هباد، ودان.
3. د لاندې جملودتشو ئایونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پیدا او په خپلو کتابچو کې يې ولیکي!
افغانستان زموږ هباد دی. د آسيا په لویه وچه کې پروت دی.
په دغه هباد کې ډېر قومونه او ژوند کوي.
زموږ د بدن وينه د له، هوا، غلو، دانو او مبوو خخه جوره شوې ده.

ارزونه:

زده کوونکي د لوست متن سم لوستلى شي؟
نوي لغتونه په جملو کې کارولى شي؟
د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
د افغانستان ګاونډې هبادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلو کتابچو کې ولیکل؟

کورني دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله خو مناسيبي جملې و لیکي!

اته خلو پښتم لوست عام نوم

قلم، کتاب، مور، هپواد، میوې، ونې، تېرىپى، گلان

موخه: د متن لوستل، ليکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې بې کارول دي.

پښتنې:

- ﴿ په چوکات کې خه ليکل شوي دي؟
- ﴿ ستاسو په نظر عام نوم خه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغى کلمې ته وايي چې په خپلود پرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډبرو سکاره یوه تور رنګې ماده ده چې زموږ د گران هپواد په ډبرو
ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخسان کې پیدا کېږي.
زموږ خینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې ډبرو له سکرو نه
ګته اخلي. ئکه چې د لرگیو تر سکرو د ډبرو د سکرو تودو خه ډیره زیاته ده.
او په فابريکو کې بې د سونګ د توکو په خېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دی یو
ډول یې د ډبرو سکاره دی او بل ډول یې د لرگیو سکاره دی د لرگیو سکاره د
لرگیو له سوچولو خخه لاس ته راوري. او د ډبرو سکاره په اور غور خونکو
غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- ښوونکي دي په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته ولیکي لکه ډبرې، ګلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي په وار سره متن په لور آواز ولولي. بيا دي یو تن د عام نوم په اړه خپلو کتابچو کې په نښه کړي. بيا دي په خپلو کتابچو کې ولیکي.
۲. زده کوونکي دي عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بيا دي په خپلو کتابچو کې ولیکي.
۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، حمکه، ونې، خنگلونه، تیږې، هېواد، ژمى)

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د متن پر اصلی مطلب پوه شوي دي؟
- د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- د عام نوم په هکله نور مثالونه ويلى شي؟

کورني دنده:

زده کوونکي دي په خپلو کتابچو کې خو عام نومونه له یاده ولیکي او بيا دي په جملو کې وکاروی.

نېھ خلو بىنتم لۇست كلىوالىي ژوند

موخە: د متن لۇستل، ليكل، او د كلىوالىي ژوند پە اپە معلومات ورکول دى.

پۇنىتىنى:

د كلىوال پە معنا پوهىرى ؟
چاتە مۇب كلىوال ويلى شو ؟
لە كلىوالو سره خنگە سلوك پە كار دى ؟

يوه ورخ بىوونكىي لە زىدە كۈونكۈ خىخە پۇنىتىنە و كەرە د كلىوال پە معنا پوهىرى ؟

برىالىي تر تىلۇ دىمەن لاس پورتە كې، ويي ويل: هو، پە هەغە كلى كې چى مۇب ژوند
كۈن، شاوخوا گاونە يان مو كلىوال بىلل كېرىي. بىوونكىي وويل: هو، بچيانو مۇب تول
پە كلىوكى او سېپرو. شاوخوا گاونە يان مو، خېل دى او كە پردى، پر مۇب
د گاونە يتوب يوشان حقولە لرى.

خنگە چى خېلى كورنى تە
د خدمەت كولو مسۇلىت لىر دە
راز خېلى كلىوالو تە ھم مسۇل يو
چى ورسە مىنە ولرۇ، دەھسى
ستۇنزو تە ئان ورسو و اھى
سرە مىستە و كېرو . مۇب باید
د خېلى كلىوال پە غم او بىادى كې
ئان شىرك و گەنۋو، اولە ھىغى
سرە پە خوشحالى، ورورى او نېڭىرە ژوند و كېرو.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي .
- دکليوالي ژوند په اړه دي معلومات ورکړي .

دزده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي متن په لور آواز ولولي . بيا دي زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي .
۲. لاندي نيمگري جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړي کړي !
۳. شاوخواګاونډيان مو کليوال بښوونکي وویل: هو ، بچيانو موبې تول په کليو کې موبې باید د خپلو کليوالو په غم او بنادي کې ئان شريک له هغوي سره په خوشحالۍ ، ورورۍ او نیکمرغۍ ژوند .
۴. د لاندي چوکات په خير په خپلو کتابچو کي چوکات جور کړي او د جمعي کلمې په مفردو کلمو واروی !

فرد	جمع
ګاونډي	ګاونډيان
کلي	
	حقونه
	بچيان

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ دکليوالي ژوند په اړه یې پوهه ترلاسه شوه؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولى شي؟ ﴾
- ﴿ نيمگري جملې یې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟ ﴾
- ﴿ د جمع کلمې یې په مفردو کلمو واروی؟ ﴾

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دي په خپلو کتابچو کي دکليوالي ژوند په اړه خو جملې ولیکي .

پنځوم لوست بشری تولنه

موخه: د متن لوستل، ليکل په تولنه کې د ګډې مرستي په ارزښت او ګټيو پوهېدل او د بشری تولني په اړه د معلوماتو رکول دي.

پونستني:

- ۱. ويلی شئ چې تولنه خه ته وايي؟
- ۲. موږ ولې ډاکټير، بنوونکي، ختګر، ترکان، او داسي نوروته اړتیا لرو؟

ديوې تولني وګري په يواخي ئاند ژوند تولې اړتیاوې نه شي پوره کولي، څکه نو یو دبل مرستې او همکاري ته ډېره اړتیالري. تول هغه وګري چې په يوه څای کې سره ژوند کوي، يوه تولنه جور وي، چې د وګرنیزې تولني په نوم یاد یېي. په وګرنیزه تولنه کې تول خلک دنبه ژوند کولوله پاره زيار کابې لکه بنوونکي، ډاکټران، انجنيران، سوداګران، بزگران، ختګران، ترکان، ګندوونکي او داسي نور په ګډه یو بل ته کار کوي او یو دبل اړتیاوې ورپوره کوي. دمثال په توګه که چېږي ختګر نه وي ترکان کار نه شي کولي. دا دواړه بیا ډاکتر ته اړ دي. همداراز دوی بیا ګنډ ونکي ته اړ دي. په دې توګه یو دبل اړتیا لېږي کوي. هر څومره چې ديوې تولني وګري یو موتۍ، یوله بل سره خواخوري ولري هغومره تولنه پرمختګ کوي دنبه او هوسا ژوند له پاره ورته اساتیا وي برابر یېري داسي تولنه بیا په خپله هم په خوشحالی او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته یې هم ګټه رسیږي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي دلوست متن په لور آواز ولولي.
- په مطلب دي پوره خبرې و کړي او نوي کلمې دي معنا کړي.
- مفردی کلمې دي پر تخته ولیکي او زده کوونکي دي دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې ولیکي

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. د هرګروپ زده کوونکي دي دکتاب له مخې متن ولولي.
۲. په خپلو کتابچو کې دي ولیکي چې دا لاندي هروګري خه دنده لري؟
ختګر - ډاکټر - بزګر - ښوونکي - ګندونکي - پولیس - پښ - ټرکان
۳. د لاندي پوبنتني سم څواب په نښه کړئ او بیاپې په خپلو کتابچو کې ولیکي!
وګړنیزه ټولنه خه ته وايي؟
هغې ټولنى ته وايي چې خلک يې يوله بل سره راشه درشه ولري.
هغې ټولنى ته وايي چې انسان په یواحې توګه ژوند وکړي.
هغې ټولنى ته وايي چې ټول وګړي په یوه ئای کې ګه ژوند وکړي.
۴. لغتونه او معنا ګانې
زیار ، کوبنښ
وګړي ، خلک
هوسا ، آرام

ارزونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلي او ليکلې شي؟
- ﴿ زده کوونکي د متن په مطلب باندي پوه شوي او خبرې کولې شي؟
- ﴿ زده کوونکو و ګړنیزه ټولنه و پیشنده؟
- ﴿ زده کوونکود ګډي مرستې د کار او زیار سره مینه پیداکړه او په ازربست
يې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دي لاندي کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او په لنډ و جملو کې دي وکاروی.
ټولنه - وګړي - همکاري - زیار

يو پنځوسم لوست

ضمير

هغه، دوى، زه، موږ، هغوي، دي، هغى

موخه: د متن لوستل، لیکل، دضمیر په معنا او مفهوم پوهبدل او په جملو کې يې کارول دي.

پوبنتني:

- ﴿ په پورتني چوکاټ کې خه لیکل شوي دي؟
- ﴿ ويلى شئ چې ضمير خه ډول کلمې ته وايي؟

ضمير: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په خای کارول کېږي لکه هغه، زه، ما، تا،
څوک، چا.

ټوکه

د سپورډۍ، مور سپورډۍ، وو هله او ورته يې وویل، چې ولې دې ګل غوتۍ.
وو هله. هغه ستا کو چنۍ خورده ته بايد له خانه کو چنۍ ماشومان ونه وهې. هغې
چې ژړل، په ژړه غونې او ازېې ورته وویل چې مورجانې زه خوهم ترتا کمکي يم
نوته ولې ما وهې.

بنوونکي ته لاربنونه:

- بنوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- بنوونکي دي دضمير په اره معلومات ورکړي.
- بنوونکي دي د توکي خخه د ضمير کلمې پر تخته ولیکي لکه هغه.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
٢. د لاتدي درکړل شويو ضمير و نو خخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړي کړئ!
هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، خوک ، هغې ، چا.
٣. لاندې نيمګړي جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضمير و نو باندې بشپړي کړئ!

_____
خوکي زماډه.

_____
كتاب لولم.

_____
پرون چېږي تللې وي؟

_____
خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه.

_____
چې زموږ په شا و خواکې اوسيېږي ، ګاونهې يې بلل کېږي.

_____
د جرګې له پر بکړو خخه سرغره و نه نه کوي.

_____
ته په سپکه ستر ګه مه ګوري؟

ارزوونه:

﴿ زده کوونکو ضمير و پېژانده ؟ او په دې پوه شول چې ضمير دنوم په خاي
کارول کېږي .

﴿ دضمير په اړه جملې جوړولی شي؟

﴿ پورتني ضميرونه يې په جملوکې و کارولی شول ؟

﴿ ضميرونه يې په نيمګړو جملوکې سم و کارولی شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضميرونه په جملو کې و کاروی!
(زه ، خوک ، هیڅوک ، تا ، چا ، هغه ، هغې ، هغوي .

دوه پنځوسم لوست

صفت

بنه - بنکلی	بنایسته - پاک
خورا - ډېر	خواړه - هونبیار
سپین - شتمن	

موخه: د صفت په معنا پوهېدل، په متن کې یې پېژندل او په جملوکی یې کارول دي.

پونستني:

په پورتني چوکات کي خه ليکل شوي دي؟
ستاسوپه نظر صفت خه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او خرنګوالی بې له زمانې په پام کي نیولوسره
بیان کړي، او خو ډوله دي. عادی صفت، عالی صفت، اضافې صفت، نسبتی صفت،
اشاري صفت، عددی صفت.

هيله مې ده چې بنه بسوونکي شمه
لور فکر و نو هخونکي شمه
هيله مې ده چې ماشو مان و روزم
د خپل هبود بنکلی زلميان و روزم
داسی زلمی چې وي په پوهې سمبال
د پوهې بن ته بلبلان و روزم
پتمنې نجوني مې د زړه هيلې دي
دملالى په خېرانسان و روزم
نژنده غواړم بنه بسوونکي شمه
لور فکر و نو هخونکي شمه

بنوونکی ته لاربنوونه:

- بنوونکی دی متن په لور آواز ولولی.
- دصفت په اړه دی د زده کوونکو دسوی په پام کی نیولو سره لنه معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- د لوستل شوي شعر خخه دی د (صفت) کلمې په تخته ولیکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکی دی په وار سره شعر په لور آواز ولولی.
۲. د هر ګروپ زده کوونکی دی په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بیادې لاندې صفتونه په لنه و جملوکې و کاروی.
(ښه، بنکلۍ، بنايسته، پاک، خورا، ډېر، هوبنیار، سپین، پوه).
لکه ښه زده کوونکی د خپل بنوونکی لاربنوونی ته غورې نیسي.
۳. له چوکات خخه مناسبې کلمې و تاکۍ او بیا یې په کتابچو کې د جملو په تشوخایونو کې و کاروی.

زموره هپواد ختيکي لري.

زه خپل بدن ساتم.

زده کوونکي خپل وخت خوشې نه تبروي.

په بن کې ګلان ډېروي.

هر خوک چې ډېرس و وايی ترلاسه کوي.

زموره ګران هپواد سيندونه لري.

زما..... رنګ خوبنېږي.

زما ورور ډېر هلک دی.

ښه، بنکلۍ، پوهه
پاک، خورا
ډېر، خوارډه
هوبنیار، شین،

ارزوونه:

زده کوونکي متن لوستلى شي؟

د صفت په معنا او مفهوم پوه شول؟

په لوستل شوي شعر کې د صفت کلمې په ګوته کولى شي؟

د صفت کلمې په جملوکې کارولى شي؟

کورني دنده:

لاندې د صفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملوکې و کاروی!
ښه، پاکۍ، بنايسته، ډېر، خوارډه، هوبنیار

درې پنځوم لوست مبتدا او خبر

موخه: د متن لوستل ، لیکل، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

پونښتني:

■ مبتدا خه ته وايي؟

■ خبر د جملې خه ډول برخه ده؟

مبتدا: مبتداد جملې هغه برخه ده چې د حکم نسبت ورته شوي وي .
خبر: د جملې هغه برخه ده چې مبتدا ته يې نسبت شوي وي. يا په بله وینا د خبر مفهوم د مبتدا صفت ګرئي .

لاندي مثالو نه وګوري!

د اکتاب د خلورم ټولگي دي.

تجزیه: (د اکتاب) مبتدا دي، ئکه د خبر نسبت ورته شوي دي او (خلورم ټولگي) خبر

دي، ئکه مبتدا ته يې نسبت شوي دي.

توریالی ولاردي.

(توریالی) مبتدا دي ئکه چې (ولار والي) چې د خبر مفهوم دي نسبت ورته شوي او

(ولاردي) خبر دي.

ښوونکي ته لارښونه:

- ښوونکي دي متن په لور آواز ولولي.
- ښوونکي دي داسې نوري جملې چې د مبتدا او خبر خخه جورې شوي وي. د تختې پرمخ ولیکي او په هغه کې دي مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په ګوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دي په وار سره متن په لور آواز ولولي.
۲. زده کوونکي دي د مبتدا او خبر تعریفونه په ياد زده کړي او بیا دي د تولګي په مخ کې نورو زده کوونکو ته ووايي.
۳. لاندي متلونه ولوئ او بیا پکې مبتدا او خبر په ګوته کړي:
انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)
په یوه ګل نه پسلی کېږي.
د رواغو مزل لنډ دی.
خپل عمل دلاري مل.
خپله زبه هم کلا ده هم بلا.

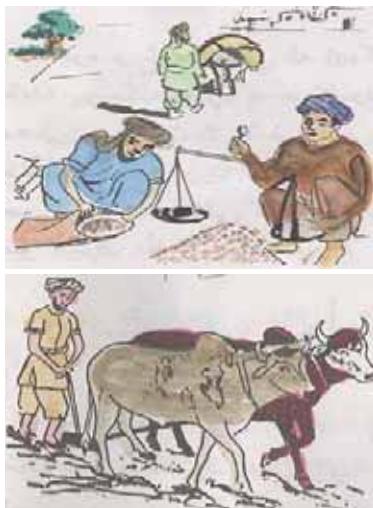
ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟
زده کوونکي د مبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي?
دوی کولي شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي?
په ورکړل شويو متلونو کې یې مبتدا او خبر په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دي په خپلوكتابچو کې خو جملې ولیکي او بیا دي مبتدا او خبر په کې په نښه کړي.

خلور پنځوسم لوست بې زحمته راحت نشته

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار او د زحمت په ارزښت او ګټو پوهېدل او په متن کې د صفت کلمې په نښه کول دي.

پونښني:

- ﴿ هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تپروي ژوند به يې خه ډول وي؟ ﴾
- ﴿ څوک چې خپل وخت په کارا وزیار سره تپروي کومې ګټې ترلاسه کوي؟ ﴾

زمود په کلې کې یو څوانو. کاري نه کاوه او ورخ به يې په لټۍ تپوله. هر وخت به يې له کليوالو خخه غلي، داني او پيسې په پور غونښتلي. په دې توګه به يې له خپلې کورنۍ سره ګوزاره کوله. یوه ورخ هغه دپوردا خپستلو په خاطر هري خواته ډپر و ګر څبد. خوهېچا پور ورنه کړ. له څان سره يې وویل چې د محمود پلار خويو شتمن سړۍ دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. څوان ورغى خپلې ستونزې يې ورته وویلې. هغه چې دده له بې کاري نه خبرو، ورته يې وویل: یوه خبره درته کوم، که ویې منې، څوان هلك ورته وویل: منم يې، خه را ته وايې؟ سړۍ ورته وویل: زما پنځه جريه للمي Ҳمکه ده، هغه وکره. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته درکرم. څوان د محمود د پلار په خبره ډپر خوبن شو. سم دلاسه يې ورته کولبه و غونښته او د Ҳمکې په اړولوې پیل وکړ. وروسته يې په Ҳمکه کې د ډغنموم تخم وکړلو. بنه بارانونه وشول، ګنموده وکړه چې پا خه شول هغه يې وریل او د میده کېدو او پاکولو وروسته يې بیاد خپلې برخې د اخيستلو غونښته وکړه. د محمود د پلار د څوان برخه ورکړه او بیا یې د اسې ورته وویل: دا Ҳمکه هر وخت کړه! څوان چې د خپل کار او زیار پايله ولپدې نو و پوهېده چې ربنتیاهم بې زحمته راحت نشته.

بنوونکي ته لارښونه:

- بنوونکي دې متن په لور آواز ولولي ، بیا دې د بې کاري په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- بنوونکي دې زده کوونکي و هخوي چې د بې کاري د بدې پایلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

١. زده کوونکي دې په وارسره متن په لور آواز ولولي، بیا دې د هرگروپ یوتن د تولګي مخې ته راشي او د متن په مطلب دې خبرې وکړي.
  ٢. زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې د صفت کلمې په ګوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.
  ٣. په خپلو کتابچو کې لاندې نيمګړي جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ! زموږ په کلې کې یو څوان .
- هروخت به یې له کليوالو خخه غلې، داني او پيسې په پور .
- یوه ورڅ دپور د اخيستلو په خاطر هري خواته ډپر .
- د محمود پلار خو یو سپړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه .
- یوه خبره درته کوم ، که ويې .
- څوان هلک ورته وویل: منم یې خه راته ؟
- زماپنځه جريبه للمي ځمکه ده ، هغه وکړه چې حاصل یې وکړ، زياته برخه به یې تاته .
- څوان د محمود د پلار په خبره ډپر شو.
- څوان چې دخیل کار او پایله ولیده ، نو پوهېدو چې رښتیا هم بې زحمته راحت .

ارزوونه:

- ﴿ زده کوونکي متن سم لوستلى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکي د متن په مطلب پوه شوي؟ ﴾
- ﴿ د متن په مطلب خبرې کولى شي؟ ﴾
- ﴿ زده کوونکو په متن کې د صفت کلمې په ګوته کړاي شوي؟ ﴾
- ﴿ ورکړل شوي نيمګړي جملې یې په مناسبو کلمو ډکې کړي شوي؟ ﴾

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د غه کلمې په جملو کې وکاروی: (کاراو زيار ، بې کاري ، راحت ، پور)

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړۍ - دوبم - خلورم - اندازه - برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي اووې لیکي، عدد و پېژني او په جملوکې يې و کارولې شي.

پوبنتني:

- ۱۰۰ په پورتنې چوکات کې خه ليکل شوي دي؟
- ۱۰۰ ستاسو په نظر عدد خه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغى کلمې ته وايي چې دیوه شي اندازه او درجه و بنېي.

پرون د بريالي پلارد موادو د اخيستوله پاره بازارته تللی و هغه پنځوس ۵ کيلواوره دېرش ۳۰ کيلووريجی، لس ۱۰ کيلوغوري او اووه، ۷ کيلوبوره واخیسته. سربيره پردي يې ۴ كتابچۍ او دوه داني قلمونه د بريالي له پاره او ۴ كتابچې او دوه قلمونه يې د ملالې له پاره هم واخیستل. کله چې هغه کورته راغي لوري وویل: پلاړ جانه! د کورسودا خودې راواړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتا بچې هم نه لرم. پلاړي په خنداشو او ويې ویل: لورجانې د انډېښتني خبره نه ده ما خو كتابچې او خوداني قلمونه هم له ئان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او خلور كتابچې به ستاو دو ه قلمونه او خلور كتابچې به ستاد ورور شي. خوراو ورور دواړو د پلاړ نه كتابچې او قلمونه واخېستل او له هغه څخه يې ډېره مننه وکړه.

بسوونکي ته لار بسوونه:

- بسوونکي دې متن په لور آواز ولولي. بيا دي د عدد په اړه معلومات ورکړي.
- بسوونکي دې د عدد مثالو نه په تخته ولیکي لکه:
لس کتابچي، دوه قلمونه، پنځه ګپلاسونه، اوه کيلو بوره، دېرش کيلو وريجې.
اوبيادي په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لور آواز ولولي. د عدد د معنا او مفهوم په اړه یو دبل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د عدد کلمې تعریف له یاده ووايي او مثال دې پر تخته ولیکي.
لندې جملې دې ولولي او بیا دې په کې عدد په ګوته کړي.
زه په خلورم ټولکۍ کې درس وايم.
هغوي پرون شپږ (۲) دانې قلمونه واخیستل.
 محمود دوه ورځي مخکي چېرته ولار؟
دغه اته (۸) دانې کتا بونه د هغه دې؟
۲. لندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
۳. لندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
(-۹-۵-۷-۶-۸)

اړزونه:

- زده کوونکي متن لوستلي شي؟
- د عدد په معنا او مفهوم پوه شول؟
- د عدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکي کارولی شي؟
- په متن کې عدد ونه په ګوته کولای شي؟

کورني دنده:

- لندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړي!
د یو لاس ..... ګوته وي.
د انسان ..... سترګې وي.
د حیوان ..... پښې وي.
د مابنام لمونځ ..... رکعته دی.

د پوهنې ترانه

پوهنې ده رنـا وطن ته موبـکلا
كتـاب او قـلم زـمـورـه رـهـنـما
پوهنې ده رنـا، وطن ته موبـکلا
كتـاب او قـلم زـمـورـه رـهـنـما
وطن زـمـاـيـيـ خـانـ لهـ تـانـهـ شـمـ قـربـانـ
تهـ وـيـنـهـ دـافـغـانـ تـهـ لـوـرـ پـهـ تـولـ جـهـانـ
پوهنې ده رنـا، وطن ته موبـکلا
كتـاب او قـلم زـمـورـه رـهـنـما
آبـادـ اوـسـيـيـ آبـادـ وـطـنـهـ تـهـ شـپـ بـنـادـ
موـنـبرـهـ سـرـبـنـدـلـوـپـهـ تـاـ اوـسـاتـوـ دـيـ آـزـادـ
پوهنې ده رنـا، وطن ته موبـکلا
كتـاب او قـلم زـمـورـه رـهـنـما
تهـ کـورـ يـېـ هـمـ مـېـ گـورـ تـهـ پـلـارـيـيـ هـمـ مـېـ مـورـ
تهـ زـړـهـ دـآـسـيـاـ اوـ زـمـاـ دـسـتـرـگـوـ تـورـ
پوهنې ده رنـا، وطن ته موبـکلا
كتـاب او قـلم زـمـورـه رـهـنـما
تهـ نـنـګـ يـېـ دـآـرـيـاـ اوـ تـاجـ يـېـ دـیـاـ
خـارـېـرمـهـ لـهـ تـاـ اـفـغـانـسـتـانـ زـماـ
پوهنې ده رنـا، وطن ته موبـکلا
كتـاب او قـلم زـمـورـه رـهـنـما

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library